

The background features large, stylized letters. A large 'K' is formed by a white vertical bar on the left and a white diagonal bar crossing a black vertical bar. The number '153' is also formed by white shapes against a black background. The text 'De kleine' is written in red over the top part of the 'K' and '1'.

53

De K is weer in de maand. De K van Klei, van Keramiek, van Kunst. Maar ook van Kijken, Koesteren, **C**reatief en Knowhow. Kijk & lees in **de kleine K** wat er met Klei Kan.

de kleine K

nummer 53 mei 2019

de kleine K

is hét onafhankelijke digitale keramiek-magazine.

Elke maand vol inspiratie en knowhow. Met de weerslag van mijn persoonlijke zoektocht naar kwaliteit.

Van de inspiratie die het werk geven kan, van de knowhow die de kunstenaar biedt.

Van het eigen karakter, dat iets laat zien van de laag onder de werkelijkheid, het mysterieuze dat toch altijd een element van goede kunst is.

Inspirerende keramisten dus en lekker praktische technische oplossingen.

Met op het podium geselecteerde tentoonstellingen en andere interessante evenementen. En op de **Facebook** pagina het actuele keramieknieuws.

De artikelen bieden ook veel mogelijkheden om door te klikken naar websites: klik op de gekleurde teksten of op de afbeeldingen. Klikken aan de zijkant van de pagina's is gereserveerd voor doorbladeren in iBooks.

Gebruik het liefst **Acrobat Reader** om dit magazine te lezen. In dat programma werken ook de links naar andere pagina's in dit document: bijvoorbeeld als u op een pagina links-onder op **de kleine K** klikt, gaat u naar de inhoudsopgave.

*Op de vorige pagina: Sarah Pschorn, **Ananas**, 2018, porselein, stuk gevonden glas, papier, gips, epoxyhars, 33 x 10 x 11 cm, foto: Jakob Adolphi*

INSPIRATIE

Sarah Pschorn
Barokcollages

Chrystl Rijkeboer
Verlichting in klei

Maaïke Buisman
In dialoog met het materiaal

INSPIRATIE momenten

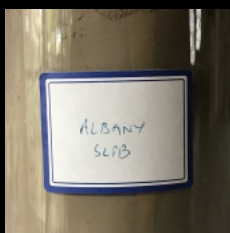
Patrick Crulis
Laurent Dufour

KNOWHOW de expert

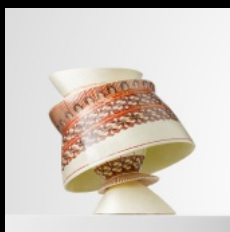
Maria ten Kortenaar
Laat zien hoe zij een kom in
porselein maakt; met een
speciaal gemaakte film

KNOWHOW wat en hoe

Wat
Albany slib
Hoe
Engobes

PODIUM & kleipers

**Versieren met hinder-
nissen**
Keramiekcentrum
Tiendschuur Tegelen
**Het Amsterdams Klei-
bedrijf**

Colofon

Sarah Pschorn

Barokcollages

De vaasvormen van Sarah Pschorn zijn barok, met soms een bizarre mengeling van vormelementen. Het zijn beeldcitaten uit vroegere tijden, die verwijzen naar de barok en de geschiedenis van porselein. Ze gaat met deze persoonlijke vormtaal op zoek naar de verbinding met het Nu: onze tijd met zijn lawine aan beeldmateriaal en zijn steeds verbazingwekkende techniek.

Sarah Pschorn (Duitsland, 1989) maakt driedimensionale collages. Voor de productie gebruikt ze verschillende kleisoorten en bijna alle keramische technieken en stookmethoden. 'Vaak begin ik aan de schijf en probeer bij het draaien de dynamiek van het materiaal te laten zien. Ik breng meer spanning in de vorm door hem wat te vervormen. Een beetje onbalans geeft de vaasvorm meer karakter.' Gieten is een tweede belangrijke techniek. Ze heeft een grote collectie gietvormen uit een oude, verlaten porseleinfabriek en kan daaruit de vormen kiezen die ze denkt nodig te hebben voor de compositie van een vaasvorm.

Barok

Natuurlijk is inspiratie altijd en overal te vinden. Voor Sarah is het vooral de kunstgeschiedenis en de tijdgeest van nu, die een grote rol spelen. Vooral de barok heeft haar grote voorliefde: 'De barok is sensueel, eerlijk en vol hoop. Het is een droomwereld, die blijft verbazen. Het is geen tijdperk, maar een levenshouding. Het lijkt verspillen en kitsch, maar het is eerder een creatieve overvloed: kijk eens wat er allemaal kan. In dat opzicht lijkt de periode echt op de huidige tijd: onze eindeloze beeldlawine en verbazingwekkende techniek.'

Op de vorige pagina: **Birds Don't Cry No 2**, 2017, porselein, goud, 60 x 18 x 19 cm

▼ **I Love William**, 2015, porselein, goud, epoxyhars, 32-50 x 22 x 20 cm. Foto's bij dit artikel: Jakob Adolphi

Citaat en collage

Pschorn grijpt terug op die barokke vormenwereld. 'Ik noem dat plastisch citeren: vormelementen van vroeger opnemen in het werk en zo nieuwe combinaties creëren. Door het gebruik van heel verschillende materialen en beeld-elementen uit meerdere perioden worden het driedimensionale collages.' Vormen krijgen een nieuwe betekenis of functie. De vaasvorm krijgt een nieuw karakter. Tegelijkertijd is de collage een hommage aan vroegere ontwerpers.

Vaasvorm

De vaas is in de keramiek de iconische vorm, net als de menselijke figuur dat in de beeldhouwkunst is. Aan de ene kant is het gewoon een vat waar wat in kan. Tegelijkertijd is het een canvas waarop een verhaal verteld kan worden. Ten slotte heeft de vorm vaak wat menselijks, waar de beschouwer zich toe kan verhouden. Sarah gebruikt al deze drie facetten. 'Je kunt er natuurlijk iets in bewaren of er bloemen inzetten, maar

nodig is het niet. Het gaat vooral om de visuele betekenis, het verhaal dat ik ermee wil vertellen. De titel van het werk is daarvoor een eerste indicatie. Tegelijkertijd kunnen mijn vazen ook heel menselijk zijn: labiel op de pootjes, een beetje onvolmaakt, met ingetrokken buik om er aantrekkelijker uit te zien of netjes aangekleed.'

Iets anders dan vaasvormen heeft Sarah nooit willen maken...

Totaalconcept

Als Sarah met een nieuw werk begint, heeft ze een vage voorstelling van hoe het worden moet. Aan de hand daarvan gaat ze schetsen en dan wordt het idee al wat duidelijker. 'Toch is het pas bij het werken met het materiaal zelf, dat ik goed kan zien waar het heen gaat. Het blijft zoeken, maar daarbij komen vaak toevallig dingen tevoorschijn, die beter zijn dan ik oorspronkelijk in mijn hoofd had.' Aanleiding voor het werk is meestal een tentoonstelling en dan probeert ze zich voor te stellen wat voor een beeld en sfeer

Op de vorige pagina: ▲ **Styrocut #1**, 2015, elk 58 x 29 x 29 cm ▼ **Just the 2 of Us**, 2015, porselein, goud, stuk gevonden glas, 51 x 29 x 29 cm en 35 x 14 x 14 cm ▼ *Impressie van de tentoonstelling **First Contact**, Museum der bildenden Künste Leipzig, 2018*

Op de vorige pagina: Impressies van de tentoonstelling **First Contact**, Museum der bildenden Künste Leipzig, 2018

▲ Impressie van de tentoonstelling **Material Girl**, Galerie Terra Rossa, Leipzig, 2018

Op de volgende pagina: **Birds Don't Cry No 2**, 2017, mixed media

ze wil oproepen. Het gaat dan niet alleen om haar vaasvormen, maar ook om de sokkels, de kleur van de wanden en de belichting. Het moet een totaalconcept worden.

Schilderen?

De manier waarop Sarah haar werk opbouwt, vindt ze op schilderen lijken. 'Ik bouw een stuk op in meerdere lagen en stook elke keer opnieuw. Dat geeft diepte aan de kleuren van de – kant-en-klare – glazuren die ik gebruik. Stoken bij de verkeerde temperaturen geeft dan vaak verrassende effecten. Bij de laatste stook gebruik ik lusters: (wit)goud, platina of andere kleuren. Maar dan is het voor mij nog niet klaar: ik gebruik daarna nog andere materialen, zoals glas, kunststof, hout, epoxy en fimoklei, om mijn barokke collages verder uit te bouwen.'

Door het mengen van verheven grondstoffen als goud en porselein met ordinaire, laat Sarah zien

hoezeer in onze cultuur het begrip van waarde veranderd is: waar porselein oorspronkelijk als het witte goud werd beschouwd, zijn producten uit porselein tegenwoordig voor een habbekrats te koop.

Sarah Pschorn studeerde tussen 2009 en 2015 keramische kunst aan de Burg Giebichenstein Kunsthochschule Halle. In 2012 kreeg ze een culturele verdragsbeurs om in het buitenland te studeren. Ze koos voor Israël, waar ze aan de Bezalel Academy of Art and Design fotografie, kunst, keramiek- en glasdesign studeerde. Ze is actief in het keramisch werkveld, doet veel mee aan tentoonstellingen en won meerdere prijzen voor haar werk. Sinds vorig jaar geeft ze les aan de Burg Giebichenstein Kunsthochschule Halle.

Nummer 53 van de kleine **K**!

Wat begon met een eerste nummer van 11 pagina's is uitgegroeid tot een volwassen magazine, met interviews, stap-voor-stap artikelen en films. Met verhalen over en aankondigingen van actuele tentoonstellingen, markten en andere evenementen.

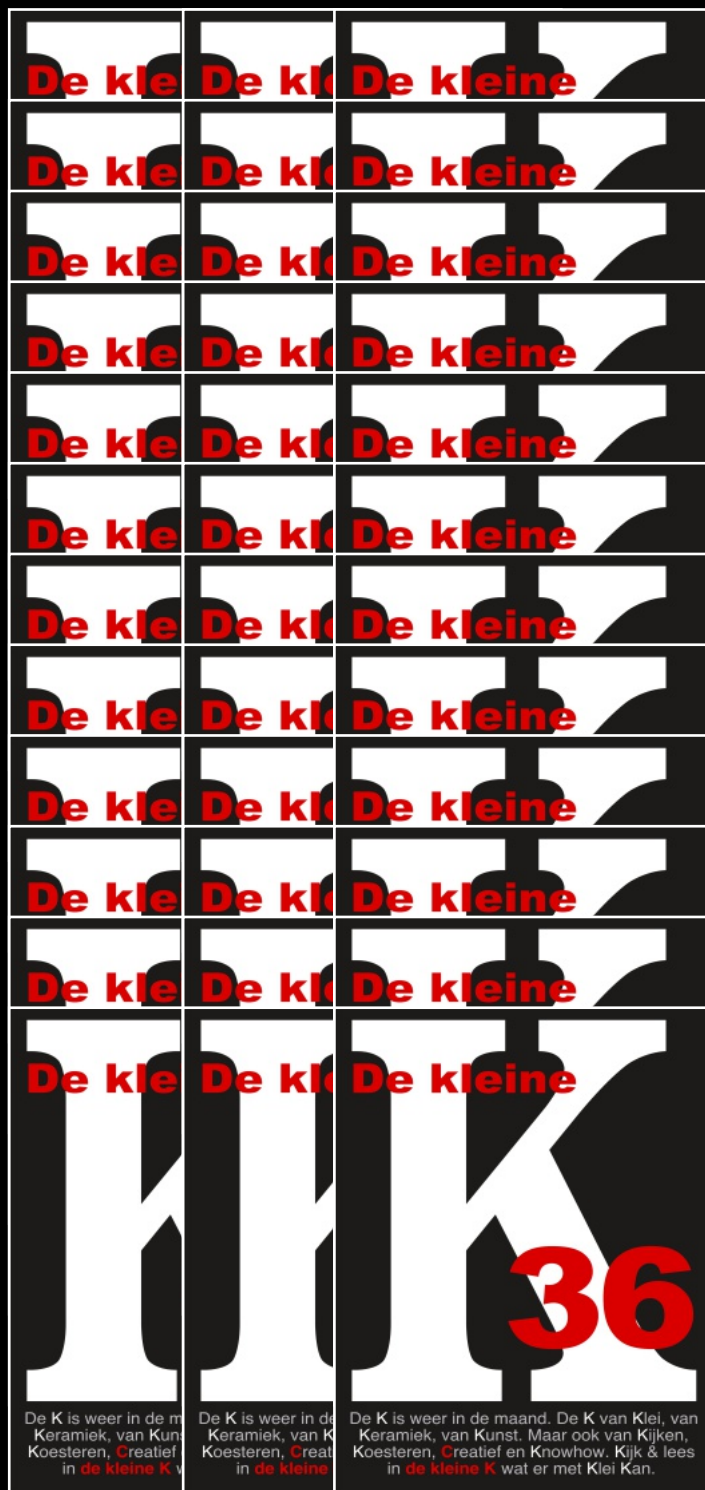
Inmiddels al bijna 6.000 abonnees krijgen het magazine maandelijks in hun mailbox en duizenden anderen downloaden een nummer. Wij krijgen veel lovende kritieken. Over de mooie vormgeving, de saillante teksten, de actuele verhalen en de interessante knowhow.

Naast het digitale magazine is in juli 2016 het eerste boek gepubliceerd: *het grote **K** boek*. Met inspiratie en knowhow, voor amateurs en professionals. Ook dit boek blijkt aan een behoefte te voldoen en oogst veel waardering. Eind november 2017 kwam deel twee uit!

Al die lof komt niet alleen de uitgever toe, maar ook de schrijvers, die tot juli 2017 zonder beloning reisden en schreven. Dat hebben we veranderd. Daar is geld voor nodig. Bovendien willen we *de grote **K** el* jaar uitgeven. Tot nu toe is deze investering uit eigen zak betaald, maar dat zal niet jaarlijks gaan lukken. We vragen geen abonnementsgeld om het magazine zo toegankelijk mogelijk te houden. En we vermijden subsidies om onafhankelijk te blijven.

Daarom zoeken we vrienden. Ondersteun deze plannen en word **vriend** van *de kleine **K***. Of **Vriend**. Of misschien wel **VRIEND**. Als u zich aanmeldt, krijgt u jaarlijks een betaalverzoek per mail (geen incasso!) Klik daarvoor op de link op pagina 42.

Als u vorig jaar vriend, Vriend of VRIEND geworden bent, denkt u dan aan het overmaken van uw bijdrage? Voor de zekerheid sturen wij nog een herinnering in de juiste maand.

Chrystl Rijkeboer

Verlichting in klei

Wat kun je doen als beeldend kunstenaar als het materiaal – mensenhaar – waar je mee werkt je niets meer geeft? Dan ga je op zoek naar verlichting in het werk, zo lijkt Chrystl Rijkeboer te zeggen. De vrolijkheid van haar nieuwe objecten is zo aanstekelijk dat alle serieuze zaken van je afvallen: even is het leven los van tragedie.

Chrystl Rijkeboer (Velsen, 1959) is bekend om haar objecten in mensenhaar, maar dat ze nu ook in klei werkt, dat weet niet iedereen. Toch is dat al een tijdje aan de gang, voorzichtig beginnend in 2010. Mijn afspraak met Chrystl start in het bedrijf Keramikos te Haarlem, waar ze op dat moment een kleine presentatie heeft van haar werken. De objecten zijn in werkelijkheid heel anders dan op foto: veel delicates, verfijnd en met oog voor detail. Ook de beweging in sommige werken is verrassend spannend, al bekommert ze zich niet om de anatomie van de figuurtjes.

Haarwerk

Het werk in mensenhaar had een enorme lading, alleen al vanwege het materiaal zelf. Heel anders zijn de haast lichtvoetige werken in klei. Ze besloot onlangs haar vakantiefoto's als onderwerp te nemen, ze zocht meer vrijheid in het werk en wilde het gevoel van vrije tijd in de objecten laten terugkomen.

Chrystl startte haar kunstenaarschap aan de Willem de Kooning Academie in Rotterdam (1994–1998) en daar werkte ze voor het eerst met mensenhaar. Haren zijn emotie en dat was juist wat ze toen zocht voor haar werk.

Op de vorige pagina: **J.R. Goldmember**, 2019, h 51 cm

▼◀ **ChryssieBear**, 2018, h 39 cm ▼▶ **Duckface**, 2018, h 52 cm

Op de volgende pagina: ▲◀ **Go East Mr. T**, 2018, h 45 cm

▲▶ **Beauty of Violence**, 2014, h 500 cm ▼◀ **Lucky Cat Las Vegas**, 2017, h 37 cm

▼▶ **Moody People #2**, 2016, papier-maché, gietklei en mensenhaar, 35 cm

▲ *Miss Sunshine*, 2017, h 20 cm

Op de volgende pagina: *Falling Rock*, 2018, h 60 cm

Foto's bij dit artikel: Edwin Roelofs

De communicatie stakte helaas vaak bij vragen als: Hoe kom je aan die haren? Hoe verwerk je ze? Zo ging de essentie van het werk verloren, want mensen keken niet verder dan die vragen. Zo jammer...

Raken

Het idee is steeds de start van een nieuw werk, daarna zoekt Chrystl er een plaatje bij, al boetserend vormt het werk zich en meestal eindigt het anders dan het begon. Het gevoel is altijd een onderdeel van het werk, zoekend naar de sfeer van het moment zelf, wat in de foto zit. De klei is voor haar exact en concreet. De kleinste details kan ze verwerken, in de haarwerken kon dat niet. 'Ik leer nu iedere dag meer van hoe klei zich gedraagt.' Kunstenaars als Kikki Smith, Louise Bourgeois, Annette Messager en Andy Goldsworthy inspireren haar tot werken die moeten raken.

Lekker genieten

Het materiaal klei is écht genieten voor Chrystl: de plasticiteit is tof en je kunt het heerlijk kneden en wringen, er stukjes afhaken of aanplakken waar je maar wilt en in glazuur lekkere felle kleuren kiezen. 'Na al die donkere haren is het een verademing, die witte klei, het geeft letterlijk licht en ik kan er details en humor in kwijt.'

Spot

De objecten verbeelden figuurtjes die ze vergelijkt met straatfotografie. Ze legt grappige situaties vast op foto, alledaagse scènes die opvallen of iets wat gewoon leuk is of juist niet. In het atelier ontstaan dan, zoals ze zelf zegt, Robert Grump-achtige karakters: vrolijk, luchtig en met zelfspot. Bepaalde aspecten worden uitgegroot of weggelaten en ook kleiner maken kan de essentie van de situatie verduidelijken. 'Ik kan dan écht lachen om mijn eigen associaties.'

Maat

De oven dicteert de maat van het werk en Chrystl is eigenlijk nu al toe aan een grotere oven. De werken worden in onderdelen gemaakt en er ontstaan kleine tekeningen van hoe het moet worden opgebouwd. Daarbij horen glazuurproefjes en ook de compositie wordt bepaald. Tijdens het bouwen verandert het object door bijsturen en verder omdat de maat soms anders uitvalt. Het is ook leren hoe kwetsbaar het materiaal is na het drogen en dat is niet wat ze gewend is bij het mensenhaar, dat heeft daar geen last van.

Kunstwolf

Als Chrystl met vakantie gaat, neemt ze een mascotte mee, een soort *Lucky Friend*, en deze vriend is terug te vinden in haar nieuwe objecten. Klei lijkt haar geluksmateriaal: ze heeft het plezier van het objecten maken teruggevonden. De zwaarte is eraf en het spelen is weer onderdeel geworden van het werk. Het haarwerk kwam in het museum terecht, maar kunst is overal, het hoeft niet per se daar te eindigen. De mantel van roodkapje werd felrood geglazuurd en de donkere *Kunstwolf*, die al het leed van haar wereld droeg, is even verdwenen. Ooit zal hij misschien terugkeren, maar dan is Chrystl vast op pad, lekker op reis om nieuwe inspiratie op te doen.

Netty van Osch

Maaike Buisman

In dialoog met het materiaal

Technische uitdagingen, daar houdt Maaïke Buisman van. In de loop der tijd vergaarde ze kennis over de meest uiteenlopende materialen. Na eerder prijzen te hebben gewonnen met geweven objecten, richt ze zich na haar pensionering op porselein, een lastig materiaal dat ze door en door probeert te begrijpen.

Dat [Maaïke Buisman](#) kunstenaar zou worden, lag voor de hand. 'Niet dat ik speciaal goed was in tekenen, hoor. Maar ik was altijd met mijn handen bezig. Ik zag altijd mogelijkheden om ergens iets van te maken.' Dat laatste heeft ze nog steeds: 'Als ik door het bos loop, zie ik altijd wel gekke takjes of steentjes waar ik een leuke toepassing voor kan bedenken.'

Nooit uitgeleerd

Maaïkes opleiding is ouderwets degelijk: 'Tegenwoordig is dat niet meer, maar in mijn tijd kreeg je nog het vak materialenkennis. Je moest dan alle houtsoorten uit het hoofd leren, dat soort dingen. Het was heel breed.' Na de academie blijft ze cursussen volgen en gaat ze lesgeven.

Haar materialenkennis komt goed van pas. Bovendien biedt haar werk volop gelegenheid om over de toepassingsmogelijkheden van materialen na te denken: 'Omdat iemand sieraden van mergpijpjes wilde maken, zat ik thuis ooit botjes uit de soep te vissen en ondertussen na te denken hoe je die moest verwerken.'

Nieuwe uitdaging

Na haar pensionering maakt Maaïke een radicale keuze: 'Ik dacht: *Nu ga ik doen wat ik zelf wil*. Als een ander het niet mooi vindt, is dat pech. Zo lang ik er maar plezier in heb gehad en tevreden ben over het resultaat.' Haar materiaalkeuze is snel gemaakt: 'Ik heb heel vaak kleiles gegeven, maar porselein, daar ben ik nooit aan toegekomen.'

Op de vorige pagina: **Berkenbos**, 2019, porselein, zeefdruk met zwart pigment, h 14-26 cm

▼ **Raampje**, 2018, porselein, bruin pigment, koperdraad, 10 x 10 cm

Op de volgende pagina: **Almost Perfect**, 2018, porselein en pigment, h 24-44 cm. Foto's bij dit artikel: Maaïke Buisman

Dat was te lastig. Kijk, keramiek en steengoed, dat kan je gewoon laten drogen en in de oven zetten. Je weet hoe hoog je dat kan stoken. Met porselein is dat anders. Er kan van alles misgaan: het is te dun... het trekt krom... het breekt... of het scheurt...'

Plakken

Ook met dit lastige materiaal zoekt Maaïke uiter-aard weer de grootst mogelijke uitdaging op: 'Eigenlijk probeer ik alles uit plakken te maken. Zelf vind ik dat de grootste uitdaging. Gieten is leuk en ik draai ook wel, maar uiteindelijk is dat toch niet mijn ding. Je hebt daarvoor een hulpmiddel nodig. Ik wil het zelf doen.' Voorzichtig tilt ze een kokervormig object uit de oven. Terwijl ze het van

alle kanten bekijkt, zegt ze tevreden: 'Kijk, deze is heel mooi rond en recht. Daar kan ik nou echt blij van worden, dat me dat is gelukt.'

Inspiratie

Terwijl Maaïke het object weer in de oven zet, vertelt ze wat haar inspireert. 'Deze werken zijn geïnspireerd op het beeld van Picasso in Kristinehamn. Vorige zomer zaten we daar. Op het moment zelf schonk ik er niet zo'n aandacht aan, maar later kwam het terug en wilde ik er iets mee doen.' Zo gaat het meestal: 'Het is niet zo dat ik iets ter plekke bedenkt. Ik werk met beelden die al in mijn hoofd zitten. Het kan zijn dat ik zag dat iemand heel mooi tekende... of ik kan ergens textielkunst hebben gezien... Het kan zelfs een

▼ **Black Bowls**, 2019, papierporselein met pigmenten

Op de volgende pagina: ▲ **Berk**, 2018, porselein en een zeefdruk met zwart pigment, 10 x 10 cm ▼ **Kleintje**, 2019, porselein en glazuur, 10 x 10 cm

▲ *The Day After*, 2019, porselein en pigmenten, h 15-30 cm
Op de volgende pagina: *Tension*, 2017, porselein en pigment, h ca. 35 cm

beeld uit een film zijn. Soms draag ik zo'n beeld al een hele poos mee. Als ik dan plakken aan het maken ben, komt het terug en probeer ik het in eigen werk te vertalen.'

In dialoog met het materiaal

Haar objecten hebben uiteenlopende vormen, elk met zijn eigen uitdagingen. Tijdens het maken is Maaïke dan ook voortdurend in dialoog met het materiaal. Of ze nu kommen en bollen maakt door plakken porselein met een stukje plastic en heel veel geduld in een drukmal tot flinterdunne schalen uit te strijken. Of boekjes met bladzijden van flinterdun porselein, die ze met koperdraad aan elkaar verbindt. Of koker-vormige objecten waarin ze, na het maken van insnijdingen, een knik aanbrengt – 'Ik ben daarin zó ver gegaan als het kon, tot ze net niet gingen scheuren...' – en die ze daarom niet zonder humor de titel *Spanning* meegeeft.

Berk

Ondanks alle variatie is de berk in haar werk een steeds terugkerend motief, niet alleen in de vorm van de berkenstammetjes, waarvan ze inmiddels haar vierde serie maakte, maar ook in de tekeningen die ze door zeefdruktechnieken met behulp van pigment en slib op haar werk aanbrengt. Waar staat deze boom voor? Maaïkes ogen beginnen te glimmen: 'Wij zijn vaak in Scandinavië, en de berk komt natuurlijk uit Noorwegen. Het is een geweldige boom... Hij is niet alleen heel mooi, maar je kunt er ook van alles mee: je kunt de wortels gebruiken, het sap en de bast. De berk is multifunctioneel.' – De berk, het symbool van veelzijdigheid. Dit beeld past inderdaad uitstekend bij een kunstenaar die zo veel uit haar materiaal weet te halen!

Sander Hendriks

Meer dan klei

Nieuw: onze catalogi Biscuit en mallen, Ovens en Penselen

Biscuit en mallen

Informatie en prijzen
2018

Ovens

Informatie en prijzen
2018

Penselen

Informatie en prijzen
2018

Nieuwe foto's en betere, overzichtelijkere lay-out per categorie

Er komen er nog meer. Download van onze website of haal een geprinte versie af in de winkel

Oudeweg 153 – 2031 CC Haarlem
023 - 5424416 – info@keramikos.nl – www.keramikos.nl
Dinsdag t/m vrijdag 08.30 - 17.00
Zaterdag 09.00 - 16.00

Patrick Crulis

Inspiratie Momenten

Laurent Dufour

Meer dan 6.000 abonnees bereiken? **Adverteer** in de kleine **K**

Advertentiemateriaal voor het volgende nummer graag aanleveren voor 15 mei

HEESCH (NB): ZOMERCURSUS BIJ CARLA TEER Raku, naked raku en pitfire

Vijf dagen handvormen en draaien, glazuren en stoken in haar keramiek atelier op een mooie landelijke plek in Noord-Brabant.

Professionele begeleiding
max. 8 cursisten
22 t/m 27 juli en 5 t/m 10 aug

carla@carlateer.nl
0412-454694
www.carlateer.nl

Kleispul

klei, gereedschappen,
grondstoffen, glazuren
Musselweg 119, Mussel
www.kleispul.nl

LA CÉRAMIQUE KERAMIEKCURSUSSEN IN FRANKRIJK

Leren en genieten in Cordes sur Ciel of La Borne
Werken onder leiding van professionele keramisten

In 2019 onder andere:

Frank Theunissen - Voorjaar in La Borne
Fernand Everaert - Terra sigillata
Frank Theunissen - Draaien en stoken
Fritz Rossmann - Porselein
Loes Theunissen - Sieraden van porselein
Richard Dewar - Throw Slow / Relax on the Wheel

Klik hier
voor deze en veel meer cursussen
of kijk op www.laceramique.com | +33 (0)563537297

Bezoek de woning en tuin
van beeldhouwer-keramist
Lucien De Gheus

individueel

van 11 mei tot 15 september
Elke zaterdag en zondag
van 14.00 tot 18.00 u.

€ 10,00

Gratis : - 12 j / met lidkaart

in groep

elke dag het jaar door
mits reservatie :
toerisme@poperinge.be
stichting@luciendegheus.be
€ 8,00 (vanaf 10 pers)
Gids € 60,00

MUSEUMHUIS LUCIEN DE GHEUS

Een verrassende collectie in zijn originele context

Westouterstraat 80 Poperinge – www.luciendegheus.be

Keramiek Centrum Limburg

- Winkel
- Opleidingen
- Workshops
- Verjaardagen
- Vrijgezellen
- Bakservice tot 1m80 hoogte
- Teambuilding

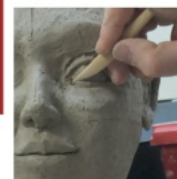
Alles voor de keramist!

+32 (0)89 24 20 40
Info@keramiekcentrum.be

OPEN:
ma t.e.m vr:
9u00 tot 12u00
13u00 tot 18u00

Za:
10u00 tot 17u00

Horizonlaan 19,
Poort 2270, BE-3600 Genk

www.keramiekcentrum.be

Nederlandse Keramiekopleiding

KRIJG EEN KICK VAN KERAMIEK!

Wij zijn hét opleidingsinstituut voor professionele cursussen en masterclasses! Voor zowel de beginnende als de gevorderde keramist...

Het complete cursusaanbod en het inschrijvingsformulier staan op onze website!

Nederlandse Keramiekopleiding

Winterdijk 4a, Gouda

0182 - 515 274

www.keramiekopleiding.nl

Zomerweek in Frankrijk

keramiek & raku-stoken

klik hier voor alle info en om sfeer te proeven!

KAT - Kleine Academie Tiel
ook voor cursussen en masterclasses in Nederland

27^e Internationale Keramiekmarkt Dwingeloo

Hemelvaartsdag
Donderdag
30 mei 2019

Jose Maria
Mariscal Paneque

90
keramisten

Diverse demonstraties en attracties

10.00 tot 17.00 uur, De Brink - Dwingeloo
Entree € 3,- kinderen tot 12 jaar gratis

www.keramiekmarktdwingeloo.nl

Carolien Peters

RAKUVARIA-LIVE! XL

Ceramics
Festival

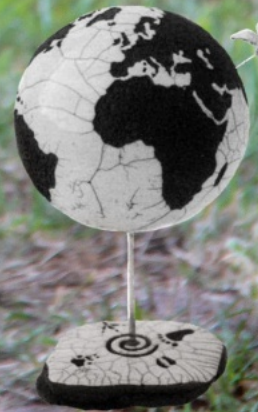
2019

JUNE 9 & 10

PINKSTEREN
PFINGSTEN
PENTECOST
PENTECÔTE

follow me !!

All
ceramists
at
work !

THE NETHERLANDS

www.rakuvaria.com

Knowhow

De expert: Maria ten Kortenaar

Het werk van Maria ten Kortenaar is meteen herkenbaar met zijn sprekende kleuren en zijn zwarte lijnen tussen de kleine plaatjes porselein, die samen het patroon van de pot vormen. Meestal is dat abstract, maar vaak is de inspiratie niet moeilijk te raden. Ze gebruikt zo de nerikomi techniek op een heel persoonlijke manier en heeft daar internationaal succes mee.

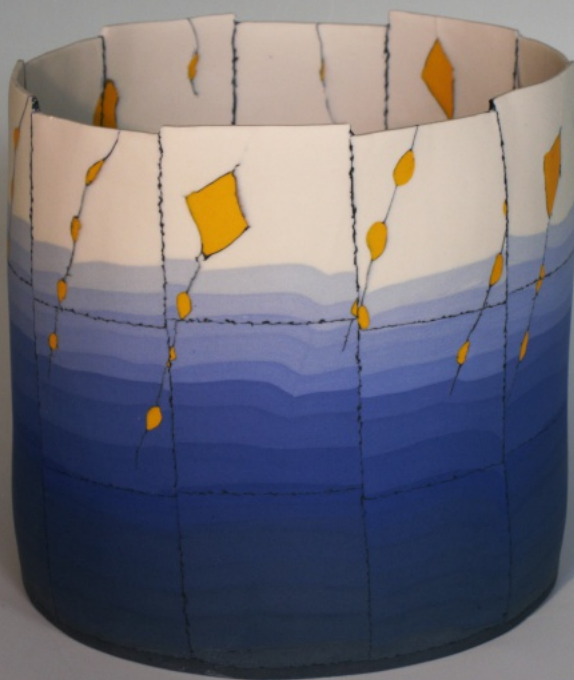
Maria ten Kortenaar (Amsterdam, 1955) is het liefst met haar handen bezig. Dat was ze als kind al: tekenen, schrijven, knutselen. 'Ik maakte op die manier mijn eigen geheime droomwereld, vol fantasie en emotie. In ons gezin was kunst best belangrijk, maar het ging vooral over muziek en daar wilde ik zelf niet verder in gaan.' Ze studeerde fysiotherapie, ook al een vak waarbij de handen een grote rol spelen. Daarnaast bleek dat ze ook op andere manieren met haar handen best goed geld kon verdienen: ze maakte met succes een serie poppen voor Metz & Co. In de avonduren studeerde ze edelsmeden aan de

Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam, onder Jaap de Vries, waar ze in 1985 haar meester-teken kreeg. De studie gaf haar een uitstekende technische basis en handvaardigheid. Toch beviel haar het werk als sieradenontwerper niet zo, omdat het heel strak gepland moest worden. Het proces van het maken moest spontaan zijn, er moest plezier aan te beleven zijn!

Klei

Die spontaniteit en dat plezier gaf het werken met klei wel. 'Daar kan ik mijn emoties helemaal in kwijt. Ik ben er al in 1995 mee begonnen, bij

▼ *Kites*, 2019, h 16 cm. Op de volgende pagina: *Northern Lights*, 2017, h 19 cm

Tineke van Gils: leren draaien en de beginselen van het werken met klei onder de knie krijgen. Naderhand volgde ik de nodige workshops en sinds 2005 werk ik alleen nog met porselein. Dat is en blijft een heel lastig materiaal, maar je krijgt er ook veel voor terug. Voor mij zijn het heldere wit, de zuivere kleuren en de kleine onregelmatigheden die het werk zo levendig maken.'

Sobere vormen

De vorm van haar potten houdt Maria grosso modo hetzelfde. Er zijn wel maatverschillen, maar ze houdt de vorm simpel. 'Mensen vragen wel eens of ik niet een ovale pot wil maken. Maar dat hoeft voor mij niet. Het verhaal zit hem in het patroon. Hoe drukker je dat maakt, des te rustiger moet de basisvorm blijven.'

Maria zegt dat ze tevoren niet echt weet hoe een stuk gaat worden. Het werk ziet er toch heel gestructureerd uit, dus op de een of andere manier moet het onbewust toch omlijnd zijn. Ze maakt geen schetsen, maar heeft wel telkens een thema als basis. 'Mijn gevoel over zo'n onderwerp is belangrijk en dat stuurt de beslissingen die ik tijdens het werken moet nemen: kleurkeuze,

formaat en patroon.' In de loop der jaren is dat proces natuurlijk nog intuïtiever geworden. Uit het werk spreekt ervaring met het materiaal en de techniek. De opbouw werd ingewikkelder en vrijer, zoals de recente bloempatronen van de serie *Flowerbombs* laten zien. 'Ik ben met de bloemen begonnen toen ik eens in een Engelse kasteeltuin op bezoek was. Het was één bloemenzee en ik dacht: *Daar moet ik wat mee doen!* De bloemen zijn razend populair, maar het is enorm veel werk. Momenteel ben ik meer met landschappen bezig, zoals het noorderlicht.'

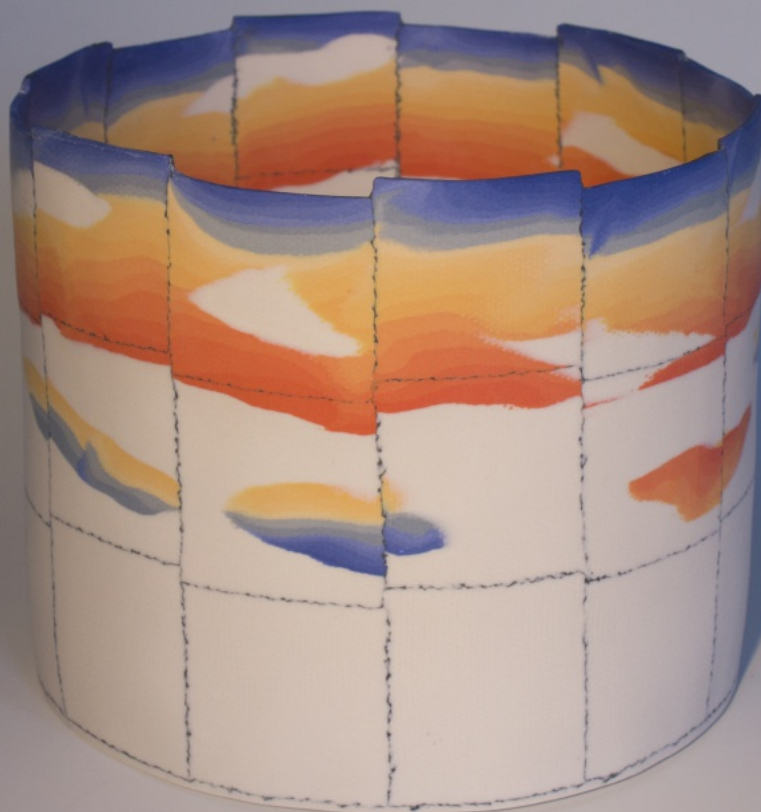
Populair

Maria doet mee aan veel tentoonstellingen. Haar werk is vooral populair in Azië. Daar (Japan, China, Korea, Taiwan) was ze vaak finalist bij diverse wedstrijden en won ze speciale prijzen. Maar ook in Europa en Amerika is ze actief.

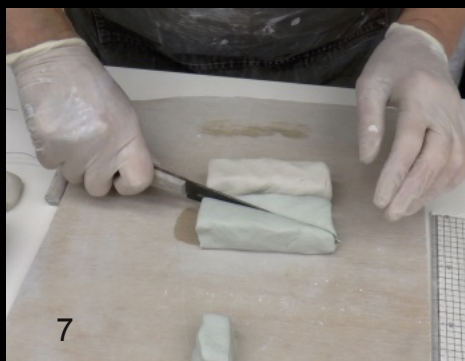
Dit jaar staan er tentoonstellingen op stapel in Duitsland (Keramion tot 11 augustus), Groot-Brittannië (Kellie Miller Arts, 4 t/m 27 mei), Nederland (Marcel van Hoef, 25 mei t/m 1 juli) en Frankrijk (Le Don du Fel, 13 oktober t/m 11 november).

Op de volgende pagina's laat Maria zien hoe ze een pot opbouwt.

▼ *Reflections*, 2019, h 16 cm. Op de volgende pagina: *Flowerbomb Pink and Purple*, 2015, h 17 cm

1-3. Ik gebruik Valentine porseleinklei. De eerste stap is het inkleuren van de klei. Daarbij ben ik altijd heel precies, want dan kan ik later exact dezelfde kleur maken. Op 200 g klei gebruik ik gewoonlijk 2 g kleurpigment. Blauw is een felle kleur, dus daarvan neem ik maar 1%. Van geel heb ik wel 5% nodig.

Ik maak een kuiltje in de klei, strooi daar het pigment in, sproei het nat met een plantenspuit en begin dan met kneden. (Handschoenen!)

4. Ik kneed net zo lang tot er een homogene kleur is ontstaan.

5-6. Deze keer wil ik een kleurverloop van donker naar licht bewerkstelligen. Daarvoor maak ik een rechthoekig blokje. Dat doe ik ook met witte klei. Ik snijd ze mooi op lengte, zodat ik twee blokjes krijg die precies even groot zijn.

7-8. Beide blokjes snijd ik diagonaal door.

9-10. Ik stapel de driehoekige blokjes op elkaar. De witte op de witte, de gekleurde op de gekleurde.

11

12

11-13. Ik druk de driehoekige blokjes tegen elkaar en snijd ze opnieuw door, deze keer in plakjes. Door de diagonale verdeling wit/kleur heeft elke plak telkens meer kleur. Als ik het kleurverloop nog subtieler wil maken, dan moet ik nog meer plakjes maken.

13

14

14-15. Tot slot kneed ik de blokjes door, waarbij ik ervoor zorg dat ik de juiste volgorde aanhoud.

15

16

16. Van alle blokjes maak ik ongeveer gelijke strookjes.

17

18

17-18. Alle strookjes zet ik op elkaar – elke keer spuit ik ze eerst even nat met de plantenspuit en druk ze dan stevig aan. Het blok laat ik aan alle kanten op de tafel vallen, zodat ik met een mooi compact blok eindig. Nog even met een mes erover om het mooi glad te maken.

19

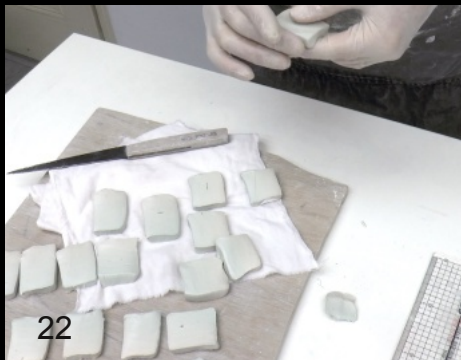

20

19-20. Ik bewaar het blok in een licht vochtige katoenen lap met plastic eromheen en leg het dan minimaal een paar dagen weg, zodat later de consistentie geschikt is om het blok in plakjes te snijden.

21

22

21-22. Nadat het blok voldoende heeft gerust, pak ik het uit. Ik laat het nog een paar keer vallen, haal het kontje eraf en snijd het dan in redelijk dunne plakjes. Af en toe duw ik het blok zo nodig weer even in model, omdat het door het snijden wel naar één kant wil zakken.

23

24

23-24. Ik leg de plakjes naast elkaar op een plastic vel, waaronder ik twee dunne latjes heb gelegd voor de maat. Ik plak de plakjes aan elkaar met wat water en druk ze lichtjes aan, omdat ik geen harde naden, maar een voorzichtige overloop wil.

25

26

25-26. Bij een wandhoogte van 12 cm vind ik een lengte (= omtrek) van 45 cm wel voldoende.

Als ik alle plakjes tegen de bovenste lat heb aangelegd, zet ik er een strook witte klei onder. De bovenste strook is 3,5 cm, dus heb ik een strook witte klei van 8,5 cm nodig. Dat is voor mij de gulden snede. Zonodig zet ik er nog wat extra strookjes bij.

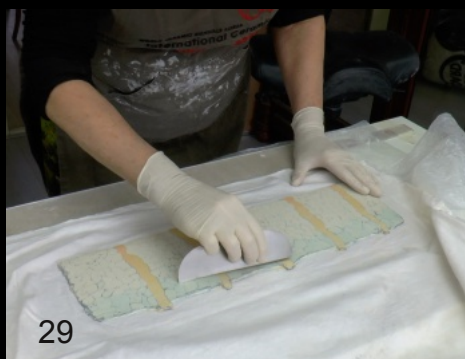

27

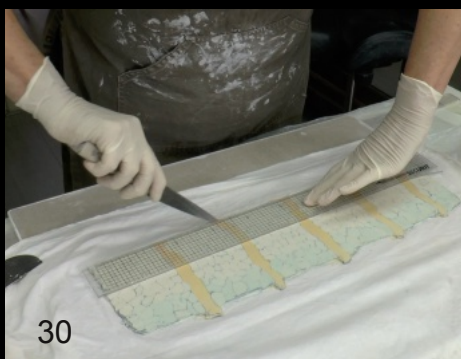

28

27-28. Ik duw de strook wat aan, leg een plastic vel eroverheen en duw dan alles met een roller aan. Omdat de plakjes niet allemaal even dik waren en wat rommelig lagen, is er niet een hele strakke overgang. Dat vind ik wel leuk. Ik laat hem even rusten. Morgen snijd ik hem pas in stukjes.

29

30

29. Ik heb een andere, met geel en groen ingekleurde, wand al klaar liggen en ga die nu versnijden en dan verspringend weer in elkaar zetten. De plak heeft even gerust – minstens 24 uur – om de kleuren aan elkaar te laten wennen. Ik schraap het oppervlak af om alle sporen van het zwarte slijb, waarmee ik de wand gemonteerd heb, te verwijderen.

30. Daarna snijd ik de onderkant recht.

31

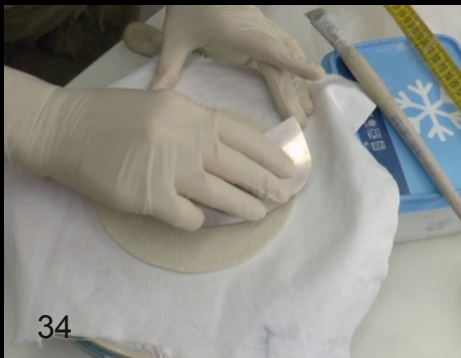

32

31. Ik snijd een van de zijanten af. Ik wil de plak op 45 cm hebben.
32. Ik heb een papieren cirkel geknipt met een omtrek van 45 cm voor het maken van de bodem. Ik gebruik hiervoor een vrij vochtige plak (niet ingeleurde) klei.

33

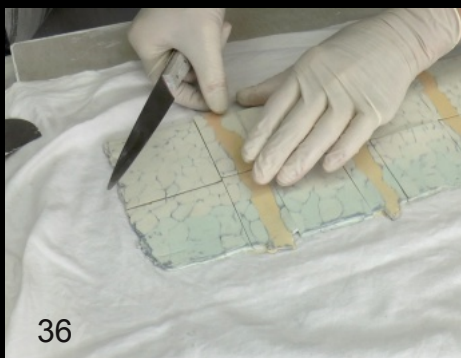

34

33. Even nameten.
34. Na het uitsnijden, maak ik de bodem met een metalen lomer al wat gladder.

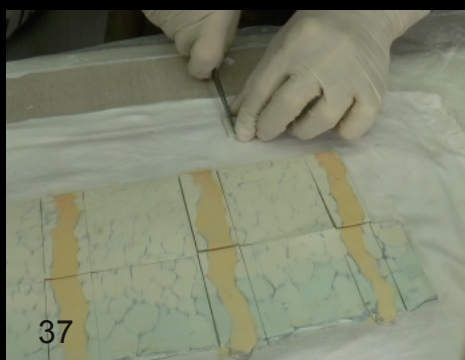

35

36

35. Dan ga ik verder met de plak voor de wand. Ik maak mijn werk altijd in blokjes.
36. Die laat ik iets verspringen, dat maakt het werk interessanter. Ik snijd de plak in de lengte door. Daarna maak ik kleine blokjes van het geel en grotere blokjes van het lichtgroen. Als ik er niet mee werk, leg ik er een vochtige plak overheen.

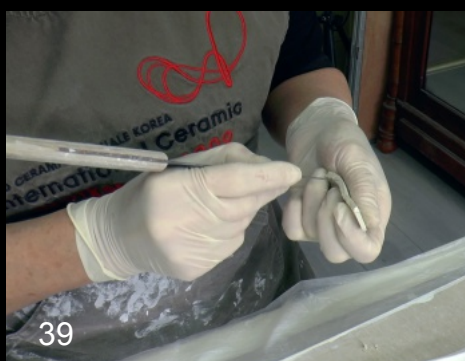

37

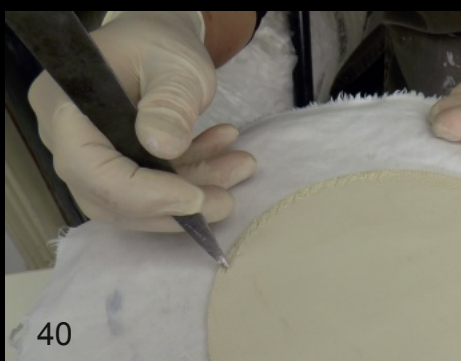

38

37. Voor het verspringen maak ik de wit en blauw gekleurde tussenstukjes wat korter.
38. Dan ga ik beginnen met het opbouwen van de wand. Eerst snijd ik de twee opstaande kanten van het plakje in verstek.

39

40

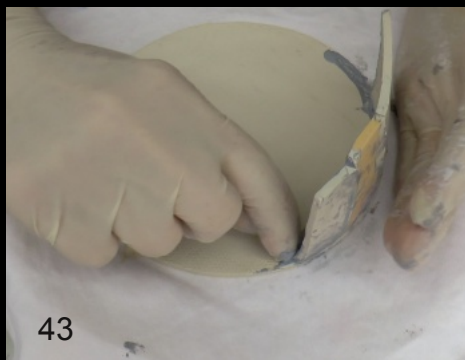
39. Dan kras ik alle randen in.
40. Dat doe ik ook met de bodem, waar de wand straks op zal komen.

41

42

43

44

45

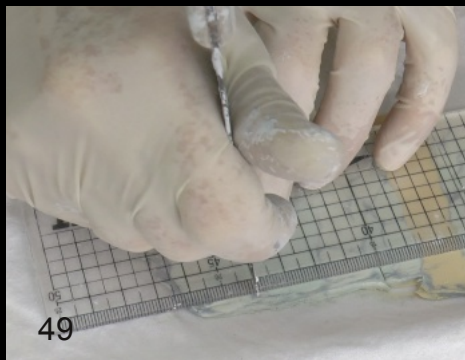
46

47

48

49

50

41. Ik vind het leuk de naden echt zichtbaar te maken. Daarom gebruik ik voor het vastzetten van de stukjes zwart slib. Dat heb ik gemaakt van porselein, ingekleurd met bodystain. Vervolgens laat ik dat opdrogen en voeg er water bij.

42. Dan begint het opbouwen. Van het eerste plakje heb ik een klein randje afgesneden, van het tweede (het smalle, gele) niet. Zo ontstaat een verspringing van het patroon. Dat blijf ik om en om herhalen. Dit is niet zo'n ingewikkeld patroon, dus dit gaat niet snel fout. Met mijn bloemenpatronen is dat een stuk ingewikkelder: dan zet ik er per ongeluk soms een stukje dwars op.

43. Elke plakje druk ik voorzichtig aan, ook vanuit de binnenkant geef ik af en toe wat druk. Zo bouw ik plakje voor plakje verder.

44. Aan het eind van de rondgang kom ik nooit helemaal uit, daarom heb ik het laatste plakje nog niet op maat gesneden.

45-47. Voordat ik het laatste stukje erin zet, loop ik nog even alle naden na, eerst aan de buitenkant, dan aan de binnenkant. Niks is zo vervelend dan dat je een pot helemaal klaar hebt en er ergens toch nog een open naadje zit. Dat scheurt tijdens het stoken meestal open.

Met de lomer maak ik de ronding nog wat gladder.

48. Dan meet ik het laatste gat op.

49-50. Ik snijd het laatste plakje op maat, maak een verstekje en zet het erin. Nu heb ik hem helemaal dicht. Ik voel even of alles even hard of zacht is. Zo nodig spuit ik even met de plantenspuit en zet het werk dan een uurtje onder plastic weg.

51. Dan begin ik aan de tweede laag, boven op de eerste. In principe gaat dat net zo als eerder. Opnieuw loop ik alle naden na.

52. Met een vochtig sponsje ga ik even over de bovenrand, omdat die al vrij droog is geworden. Anders kan het daar gaan scheuren.

53. Om diezelfde reden druk ik met een houtje alle hoekjes op de bovenrand nog even aan. Ik zie dat de wand niet helemaal rond loopt, dat moet ik nu bijsturen, anders wordt het alleen maar erger.

54. Ik doe dat aan de binnenkant, met een lomertje. Daarmee druk ik ook de naden nog eens aan.

55. Meestal zet ik de pot twee, drie dagen onder het plastic weg, zodat hij langzaam op kan stijven.

56. Als de pot leerhard is, schraap ik met een lomer overtollig slib eraf. Eerst de naden, zodat ik die zonodig bij kan werken. Na de buitenkant kan ik aan de binnenkant beginnen. Ik laat de pot eerst een nacht staan, anders is de wand nog te zacht om veilig aan de binnenkant te kunnen werken.

Ik laat de pot onder drie lagen plastic heel langzaam (twee tot drie weken) drogen, omdat juist tijdens het droogproces de meeste scheurtjes kunnen ontstaan.

57. Ik stook maar één keer. Eerst heel erg langzaam tot 500 °C, dan zo snel mogelijk naar 1250 °C. Ik glazuur niet, want de klei wordt op deze temperatuur voldoende dichtgesinterd. Na het stoken schuur ik de pot nóg gladder met een diamant schuurpapiertje.

Klik [hier](#) voor de speciaal voor de kleine K gemaakte film over het werkproces van Maria ten Kortenaar

Objectfoto's: Maria ten Kortenaar
Foto op pagina 31: Yna van der Meulen
Procesfoto's: Mels Boom

Mr. Blue Sky, 2019, h 12 cm

Maak de keramiekwereld mooier!
**Klik [hier](#) om vriend (€ 20) van
de kleine K te worden**

...of Vriend (€ 50) ...of VRIEND (€ 100)

en steun zo **de kleine K**, om elke maand een
mooi magazine te kunnen uitgeven en elk jaar
de papieren versie: **het grote K boek**

Natuurlijk kunt u ook gewoon doneren op IBAN

NL68INGB0007343733 t.n.v. Stichting k+K.

Een betaalverzoek staat voor u klaar (geldig t/m
24 mei): **€ 20** of **€ 50** of **€ 100**

Dit jaar al bijgedragen?

Bedankt!!!

Zo kunnen we weer verder...

De grote K

Boek twee

Ook deze nieuwe *grote K* is een bron van inspiratie en knowhow en mag in geen enkel atelier ontbreken.

Belangrijke vragen komen aan de orde: Hoe vind ik mijn eigen weg, mijn eigen stem, mijn eigen manier om me in klei uit te drukken? En als ik die wel al gevonden heb, hoe realiseer ik dan mijn werk? Met welke materialen, technieken en gereedschappen? Bekende en beroemde kunstenaars geven in dit boek hun persoonlijke antwoorden. En geven bovendien inzicht in hun technieken met duidelijke voorbeelden. U kunt ze stap voor stap volgen.

U kunt dit tweede deel bestellen in de [webshop](#) van de kleine K.

Het grote K boek 2

HET grote KERAMIEK inspiratie en knowhow BOEK
Mels Boom, 2017, Stichting k+K, 256 pagina's,
A4 (210 x 297 mm), paperback, genaaid, gedrukt op
papier met FSC-merk, kleur, Nederlandstalig,
ISBN 978-90-825430-1-8, € 35,-.

Reacties op de boeken:

‘Dat is goed nieuws! Die gaan we weer bestellen!’

‘Weer mooi werk geleverd!’

‘Een uitzonderlijk kwalitatief boek dat de keramiek behandelt met eerbied en diversiteit.’

‘Verrassend, interessant, fraai vormgegeven boek. Ben er blij mee!’

‘Ook in dit boek fantastische foto's en achtergrondinformatie. Top!’

‘Een musthave!!! Ik ben er heel blij mee!’

‘Ik vind het ook een prachtig en inspirerend boek. Bedankt eveneens voor de correcte levering.’

‘Mooi boek: ik heb er net heerlijk in zitten lezen.’

‘Dankjewel voor zoveel pracht en weelde.’

‘Fantastisch boek! Kan ik iedereen aanbevelen!’

‘WOW!! The book came in the mail. It is GLORIOUS!’

Albany slib

De naam voor dit slib komt van zijn vindplaats, Albany in de staat New York. De groeven zijn inmiddels uitgeput, maar er zijn al veel substituten voor (Alberta slib, Jasper slib, Sheffield slib). Het materiaal was lange tijd heel populair, vooral in de Angelsaksische wereld.

Samenstelling

Als slib bestaat dit materiaal uiteraard grotendeels uit Al_2O_3 (15%) en SiO_2 (58%). Daarnaast bevat het iets CaO , Fe_2O_3 , K_2O , MgO en kleine hoeveelheden Na_2O en TiO_2 . Molecuulmassa 416, gloeiverlies 9,4%. Door de verhouding $\text{Al}_2\text{O}_3/\text{SiO}_2$ is het slib weinig plastisch.

Klei

Albany slib wordt niet aan klei toegevoegd.

Glazuur

Deze grondstof was vooral populair omdat er zo gemakkelijk (hoge temperatuur, 1260 °C) glazuren mee gemaakt konden worden. Vaak met de bekende donkerbruine kleur. Onder reductie leverde het een mooi tenmoku op en kon het gebruikt worden als basis voor celadon of ijzerblauw. Met de substituten kan dat allemaal nog steeds. Het slib is op zich al een glazuur en kan aangepast worden door het toevoegen van andere materialen, zoals kleurpigmenten, matteringsmiddelen of opaakmakers. Als glazuur heeft het uitstekende verwerkingseigenschappen: vloeigedrag en suspensie. Toevoeging van ongeveer 20% boorfritte (bijvoorbeeld 3134) maakt het slib geschikt voor een stooktemperatuur van 1200 °C.

Kleur

Bruin.

Uitzetting

Laag.

Smeltpunt

Circa 1170 °C.

Veiligheid

Gebruik vanwege mogelijke stofvorming (kwarts) een goed stofmasker.

Kosten

Circa 5 €/kg.

Engobes

Meestal is het maken van een engobe geen probleem. Toch komt het regelmatig voor dat het slib afbladdert of andere problemen geeft. Daar is wat aan te doen door een goede basis te kiezen en de juiste toevoegingen.

De beste klei voor het maken van een engobe is die van de ondergrond. Maak zo'n engobe op deze manier:

1. Als er in de klei van de ondergrond chamotte zit, kies dan een klei die er zoveel mogelijk op lijkt, vooral voor wat de krimp betreft. De chamotte kan er overigens later uitgezeefd worden.
2. Snijd de klei in dunne plakken (1-2 cm) en leg die in een emmer.
3. Vul de emmer met water tot de klei net onder ligt.
4. Laat het geheel ongeveer een dag staan.
5. Meng het geheel met een boormachine met verfmenger of met een staafmixer tot een glad slib is ontstaan.
6. Zeef de engobe zo fijn mogelijk om klonten en eventuele chamotte te verwijderen.
7. Voeg zoveel water toe als nodig is om een goede consistentie te krijgen.
8. Maak een proefje, stook het en voeg, afhankelijk van het resultaat, eventueel hulpstoffen toe.

Een tweede manier om een engobe te maken is door het mengen van kaolien en ball clay, elk 50%. Dit mengsel is te gebruiken vanaf een stooktemperatuur van 1200 °C. Maak altijd een proefje op de gekozen ondergrond.

De eigenschappen van de engobe zijn aan te passen met hulpstoffen. Zo krijgt deze een andere kleur met pigmenten of oxides, zoals

zirkoonsilicaat voor een witte engobe. Voor een goede kleuring zijn er hogere percentages nodig dan bij glazuren.

Ook de krimp kunt u aanpassen. Meer krimp geven smeltmiddelen zoals nefelien syeniet, veldspaten en frittes. Minder krimp wordt veroorzaakt door toevoeging van (gecalcineerde) kaolien of kwarts. Hogere percentages smeltmiddelen laten een engobe eerder smelten. Zo ontstaan sinterengobes die iets meer glanzen dan de normale matte engobes. Toevoeging van smeltmiddelen kan overigens de kleurrespons van bepaalde oxides beïnvloeden.

Een klein percentage borax geeft een hardere engobe, die veegvast is. Een heel klein beetje waterglas maakt de engobe extra vloeibaar, zonder meer water toe te hoeven voegen.

Engobes kunnen aangebracht worden op vochtige, leerharde of biscuitgestookte klei. Een vochtige ondergrond geeft minder kans op hechtingsproblemen. Breng de engobe dus zo snel mogelijk aan. Voor gebruik op biscuit moeten de grondstoffen zo weinig mogelijk eigen water bevatten. Neem dan gecalcineerde kaolien.

De hechting op de ondergrond is afhankelijk van het smeltgedrag van de engobe. Toevoeging van een smeltmiddel kan daarom de hechting verbeteren. Voeg voor lagere temperaturen een fritte toe, bij hogere temperaturen een veldspaat.

**UW LEVERANCIER VOOR
POTTENBAKKERS- EN BEELDHOUWMATERIALEN!**

Silex/Totaal Service b.v.

De Meerheuvel 5, 5221 EA 's-Hertogenbosch
Meidoornpassage 9, 8091 KS Wezep

Tel. 073 - 631 25 28

Tel. 073 - 631 54 05

info@silex.nl

www.silex.nl

Draaiworkshops in de Betuwe

Weekworkshops voor beginners, maar ook (ver) gevorderden.
Kom intensief leren én genieten, met gedegen individuele
aandacht.

Voorjaar 15 – 19 April
Zomer 22 – 26 Juli
Najaar 21 – 25 Oktober

Willibrord Börger
Pottenbakkerij De Vogelpot

Klik ***hier*** voor meer informatie; devogelpot.nl

Mis geen video's
van de kleine **K**...

Word abonnee
van ons kanaal!

manufacta III ceramica

Erfgoedcentrum

de do
mijn
en

KeramiekRings
Limburg

22
apr
t/m
30
jun
2019

Kapittelstraat 6, Sittard
www.dedomijnen.nl

03

SIERADEN MAKEN VAN PORSELEIN

MET LOES THEUNISSEN

IN HET ZONNIGE
ZUID-FRANKRIJK
CORDES-SUR-CIEL

2 TOT 10 AUG 2019

In deze acht daagse cursus in Zuid-Frankrijk worden diverse technieken behandeld. Je gaat naar huis met drie zelfgemaakte sets van colliers met oorbellen. Maar belangrijker nog: met alle nieuwe ideeën en kennis die je opdoet, kun je thuis verder aan de slag! Bezoek de website voor meer informatie.

www.loestheunissen.com

Oproep voor deelname aan de Kunstmarkt te As

De Kunstmarkt te As (B) vindt plaats
op 15 augustus 2019 van 11.00 – 17.00 uur

Inschrijven kan tot 1 juli 2019

met een maximum van 60 standhouders

Reglement en inschrijvingsformulier: www.as.be

Informatie en inschrijvingen:

www.as.be - cultuur@as.be - tel: 0032 (0)89 39 10 17

Adverteer in de kleine **K**

bereik meer dan
6.000 abonnees

wij zijn
*flexibel &
goedkoop*

INTERNATIONALE GLAS- & KERAMIEKMARKT Zondag 12 mei 2019

In- en outdoor
10 t.e.m. 18 uur

Doorlopend demonstraties

Inkom 3 € - Gratis parking

Gemeenschapscentrum Den Breughel - Wespelaarsesteenweg 85 - 3150 Haacht - België

Ontdek tijdens de zesde editie van de Internationale Glas- en Keramiekmarkt de veelzijdigheid van deze kunstenaars die zowel abstract als figuratief werk tonen, hun pottenbakkers- en sieradenkunst tentoonspreiden, U verrassen met dagelijks gebruiksgoed, monumentale objecten en U doorlopend laten genieten van diverse demonstraties.

v.u. Kunststichting Perspektief vzw
www.artksp.be artksp@gmail.com

Foto van de maand

Zachte vuurvaste stenen, klaar voor transport, foto: Mels Boom

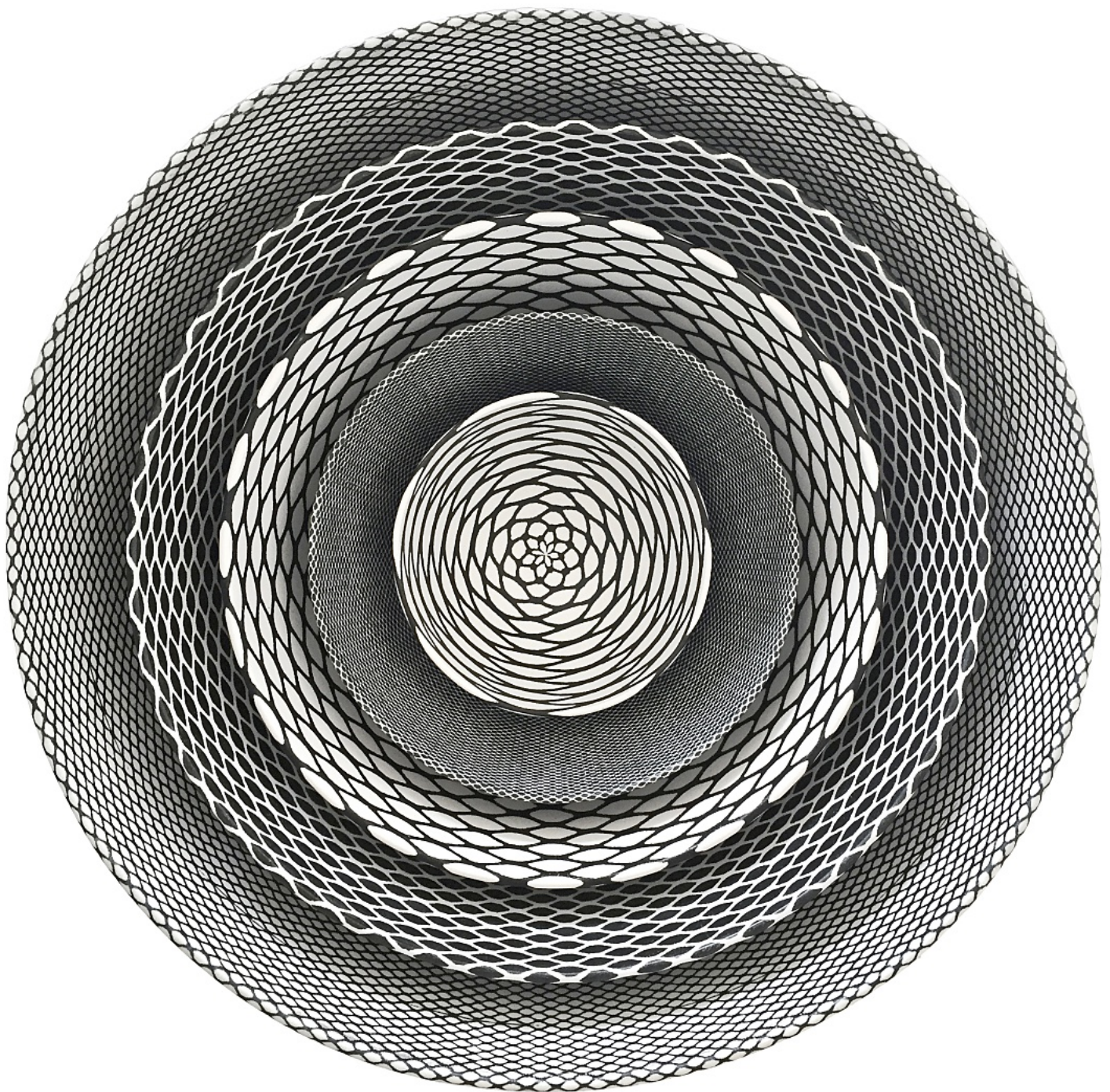
Ook een leuke of mooie of interessante of gekke foto? Stuur hem op om hier te publiceren!

De kleine

Samen weten we méér

De F is weer in de maand. De F van Fe_2O_3 ,
van Functioneel, van Figuratief. Maar ook van
Fouten, Formules, **V**ragen en Fritten.
Formuleer je vraag op het **kleine K** Forum.

Podium

Versieren met hindernissen

Met een penseel of ringeloor kun je keramiek versieren. Maar met klei kun je de klei ook bedrukken. Er bestaan talloze technieken voor: van stempels en rolstempels, tot monotypes en zeefdrukken.

Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen laat werk zien van kunstenaars die niet bang zijn om met de vaak complexe of omslachtige technieken te werken.

Dat omwegen en hindernissen beslist de moeite waard kunnen zijn, bewijst het werk in de expositie *VET!-gedrukt – Drukkunst op keramiek*.

Spijkerschrift en stempelkoorts

Eén van de alleroudste technieken is de indruktechniek: hierbij worden voorwerpen gedrukt in de natte klei. De Babyloniërs stempelden zo in hun ongebakken kleitabletten, het oudst bekende alfabet: het spijkerschrift. Klei is zacht, ideaal als je er een afdruk in reliëf in wilt maken. De mogelijkheden zijn ongekend en door de eeuwen heen

zijn veel keramisten besmet door de stempelkoorts. Vingers, tandwielen, planten, bladeren, boomschors, schelpen, touw, speelgoed, antieke metalen voorwerpen en nog veel meer kan gebruikt worden. Daarnaast is het ook heel makkelijk om van klei een stempel te maken, dat na het bakken ervan gebruikt kan worden. Veel keramisten geven zo een leuk accentje waar de oren van een beker zijn aangezet. Zoals rond 1800 Tegelse pottenbakkers, die decoraties in reliëf op pudding- en vleespasteivormen stempelden.

*Op de vorige pagina: Werk van Ane-Katrine von Bülow ▼ Werk van Kati Jünger
Op de volgende pagina: Werk van Elke Sada*

▲ Werk van Martin Möhwald. Op de volgende pagina: Werk van Petra Bittl

Schatten van klei

Kati Jünger (DE) heeft de stempeltechniek omarmd. Deze is kenmerkend voor haar oeuvre geworden. Zij studeerde aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam en aan de Academie voor toegepaste kunst in Wenen. Haar werk is bezaaid met (omgekeerde) stempels in hoog-reliëf. Ze appliqueert vormpjes van klei op haar objecten, die ze in allerlei mallen heeft gedrukt. Deze brengt ze op decoratieve wijze aan, waardoor complexe en fascinerende structuren ontstaan. Ze doen soms denken aan de met drijfwerk, filigraan en edelstenen versierde schatkisten en juwelen. Niet helemaal toevallig... haar vader was edelsmid.

Carbonpapier

Een andere manier van het bedrukken van keramiek is te vinden in het werk van **Elke Sada** (DE). Zij maakt gebruik van monoprints. Hierbij wordt het werk als het ware indirect beschilderd. Op een vel papier of een gipsplaat wordt eerst een schildering gemaakt met kleislibs, oxides

en/of kleurpigmenten. Dan wordt deze schildering of tekening nog nat op de klei gedrukt en zo overgezet op het voorwerp. Dit proces wordt monotype genoemd, omdat de afdruk van de schildering maar één keer op de klei gedaan kan worden. Het kan ook andersom: een vel papier of plastic wordt ingesmeerd met een keramisch kleurmiddel, dan met de ingekleurde zijde op het te decoreren voorwerp gelegd. Op de schone achterzijde wordt een tekening met wat meer druk gemaakt en zo overgebracht op het voorwerp. Het is hetzelfde procedé als het bijna verdwenen carbonpapier.

Waarom moeilijk doen?

Bij de techniek van monotype ontstaat de vraag: Waarom moeilijk doen als het ook makkelijk kan. Dit heeft twee redenen. Ten eerste is het vaak makkelijker de tekening eerst op het platte vlak te maken dan op een ruimtelijk voorwerp. Ten tweede biedt deze werkwijze de mogelijkheid om de tekening geraffineerder te maken. Een deel van de schildering kan worden weggekrast of ge-

schraapt, waardoor bij het overbrengen ook gedeeltes klei onbedekt blijven. Daarnaast hebben de lijnen een andere kwaliteit dan wanneer ze direct op het voorwerp getekend worden, soms zijn ze wat wolliger, wat zachter.

Elke Sada en Martin Möhwald (DE) brengen monoprints aan op platen klei en bouwen daar hun werk mee op. Dit is te zien aan de naden, waar de tekening abrupt ophoudt. Möhwald gaat zelfs nog een stapje verder, hij scheurt de prints in stukjes en bouwt daar zijn vormen mee. Hierdoor ontstaan er teksten en afbeeldingen met scheuren. Dit heeft een bijzonder effect: de gebarsten voorstellingen doen denken aan muurschilderingen of vazen uit de klassieke oudheid. [Petra Bittl](#) (DE) en [Vicky Shaw](#) (GB) werken ook met monoprints. Het werk van Sada, expressief en uitbundig, is het tegenovergestelde van het beheerste, evenwichtige en ingetogen werk van Vicky Shaw.

Eindeloze mogelijkheden

Vicky Shaw werkt ook met zeefdrukken. Daarvan is het voordeel de mogelijkheid om fotografische voorstellingen te gebruiken. Deze worden met keramische kleurpigmenten gedrukt op een transfer (drager), die vervolgens op het gladde, al gebakken en geglazuurde voorwerp geplakt wordt. Bij de derde stook brandt deze voorstelling in de keramische huid. De mogelijkheden zijn eindeloos. De afbeeldingen nemen makkelijk de vorm aan van de objecten. Expositant [Paul Scott](#) (GB) deed research naar oude en hedendaagse drukmethodes op keramiek. Hij schreef er diverse boeken over, onder meer *Ceramics and Print*, waarin ook de unieke technieken van een aantal kunstenaars in deze expositie worden toegelicht. Zelf werkt hij met antieke schotels die hij nogmaals stookt met nieuwe, door hem ontworpen prints met hedendaagse voorstellingen en thema's. Hierdoor ont-

▼ Werk van Kris Campo. Op de volgende pagina: ▲ Werk van Paul Scott ▼ Werk van Steve Royston Brown

staan vreemde situaties: op het eerste gezicht lijkt het gewoon een antiek bord, maar dan blijkt er een boortoren of een kerncentrale op te staan... [Netty Janssens](#) (NL) laat zien dat er inderdaad eindeloze mogelijkheden zijn om keramiek te bedrukken. Zij combineert diverse varianten en verwerkt deze op speelse wijze. Het resultaat zijn bonte, uitbundige objecten, versierd met sjablonen, stempels, monotypes, reliëfdrukken en méér. Hoe zij deze technieken toepast, is te lezen in haar populaire boek *Klei, druktechnieken en meer...*

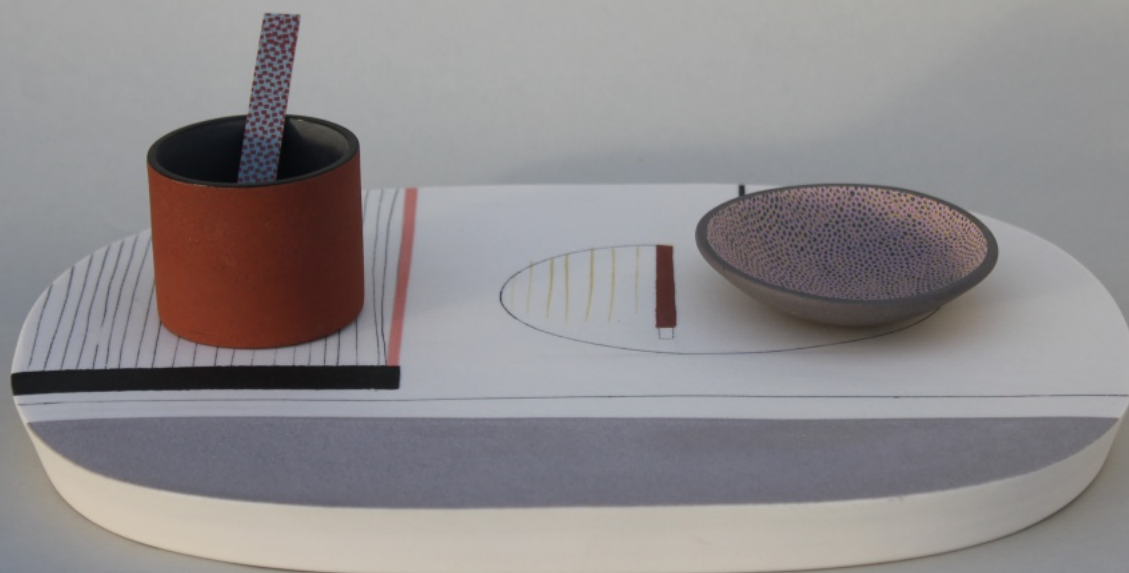
Computerpatronen

[Ane-Katrine von Bülow](#) (DK) maakt met behulp van de zeefdruktechniek prachtige, strakke geometrische patronen, die ze als een net over haar fragiele porseleinen kommen legt. [Kris Campo](#) (BE) speelt met allerlei decoratieve motiefjes en brengt deze als een papier-maché werkje aan op haar doorgaans strakke objecten. Ook bij [Kordula Kuppe](#) (DE) is de zeefdruk als knus behangetje op het werk terug te vinden. [Maria Geszler-Garzuly](#) (HU), [Manita Kieft](#) (NL)

en [Nicole Thoss](#) (DE) kiezen voor de fotografische reproductie. Geszler-Garzuly geeft haar figuren gezichten, waarvan de uitdrukking naar hun gevoel verwijst. Het unieke van haar methode is dat zij direct op het leerharde porselein zeefdrukt en vervolgens haar werk in de zoutoven stookt. Thoss maakt voorstellingen die doen denken aan kranten of oude ansichtkaarten, maar gebaseerd blijken op zelfgemaakte hedendaagse foto's. Ze brengt deze aan op haar werk door het principe te gebruiken dat water en inkt elkaar afstoten. Ze bouwt haar collages zorgvuldig op met meerdere drukgangen. Ze begint daarbij met de figuren op de voorgrond. Door haar keuze voor onwerkelijke combinaties, ontstaat er een vreemde sfeer. Ook Kieft schept een surrealistische, vervreemdende sfeer, waarbij de foto's niet passen op de vormen en er dus vanaf lopen. Haar perfecte, zelfgegoten porseleinen vormen lijken kil en steriel, maar een tweede blik laat een onderhuids gevoel zien, dat uiteenloopt van huiselijkheid, via moeder-dochterrelatie tot voyeurisme. [Steve Royston Brown](#) (GB) maakt de ontwerpen voor zijn prints op de com-

▼ Werk van Kordula Kuppe. Op de volgende pagina: ▲ Werk van Manita Kieft ▼ Werk van Vicky Shaw

puter. Oorspronkelijk komt hij uit de commerciële textielprint branche. Dat hij dat niet helemaal achter zich heeft gelaten, blijkt uit zijn werk. Hierin bedrukt hij stof, die hij vervolgens, als een kleermaker, behendig om zijn complexe vormen weet aan te brengen. Met zeefdruk maakt hij complexe patronen, keurig passend op de uitgeklapte bouwplaten, die precies blijken te passen op zijn strakke serviezen en ruimtelijke futuristische, avatarachtige objecten. Steve combineert zijn artistieke werk met research naar nieuwe productiemethodes voor restauratiedoeleinden en naar efficiëntere processen, waarbij het gieten en bedrukken van voorwerpen in één mal kan worden gecombineerd.

Sacha Odenhoven

Versieren met hindernissen

Expositie: VET!-gedrukt – Drukkunst op keramiek

T/m 22 september

[Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen](#)

Kasteellaan 8

5932 AG Tegelen

Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17 uur

Op 25 augustus demonstreert Netty Janssens druktechnieken (11 - 16.30 uur)

▼ *Werk van Netty Janssens*

Het Amsterdams Kleibedrijf

Het eenjarig bestaan is net gevierd en er wordt volop gegroeid. Het Amsterdams Kleibedrijf blijkt een succes. Cursussen, workshops en atelierdelen: er is veel mogelijk.

Judith Kayser, Monique McKenzie en Petra Harzing leerden elkaar kennen op de Kleiacademie in Amsterdam en vroegen zich af of ze misschien samen een gedeeld atelier en meer op konden zetten. Het huren van een eigen ruimte is nauwelijks of niet te betalen in Amsterdam en het delen van een atelier kan daarvoor een oplossing zijn. Bovendien wilden ze hun deur ook openzetten voor anderen, door cursussen en *atelierdelen* aan te bieden. Dat brengt niet alleen extra levendigheid en kennisuitwisseling met zich mee, het helpt ook anderen voor wie een eigen atelier nog een stap te ver is. Judith licht toe: 'Samen heeft grote voordelen: je hebt meteen gereedschappen en machines tot je beschikking en samen kun je groeien en elkaar helpen.'

Kleinschalig én ambachtelijk

De drie kleiadepten zetten een bedrijf op en vonden een aantrekkelijk onderkomen op een weids bedrijventerrein aan de Amsterdamse Houthavens. De opzet was een kleinschalige, ambachtelijke kleiwerkplaats te creëren – met eigen geld en ruimte voor groei. Judith: 'Wij zijn begonnen vanuit een fascinatie voor klei, dat is wat anders dan beginnen met een concept.' Petra vult aan: 'Wij werken – en ontwikkelen ons atelier – van binnen naar buiten.'

Met nadruk wordt de term *ambachtelijk* gebruikt. De bedoeling is niet een tijdverdrijf aan te bieden, maar een ambacht bij te brengen. Monique onderstreept dat: 'Je leert hier echt een ambacht. Er wordt in het atelier heel hard gewerkt, er

wordt enorm veel geproduceerd. Het is geen klatsclub. Wel wordt er meestal met zijn allen ge-luncht, in de zomer lekker buiten op het terras.'

Deelatelier

De deelnemers zijn divers, zowel wat betreft beroep, nationaliteit, geslacht als leeftijd: allemaal mensen die serieus met keramiek bezig (willen) zijn. Voorwaarde is wel dat men zelfstandig kan werken, hoewel er altijd ondersteuning aanwezig is, want de vennoten werken zelf in het atelier. De bedoeling is kennis en ervaringen te delen en elkaar te inspireren. Na de draaicursussen, kwam er ook een cursus handvormen. En een rakuworkshop. Kort geleden was er de eerste – internationale – glazuurworkshop met de Amerikaan John Britt, waarvoor zelfs deelnemers uit onder meer Noorwegen en Istanbul kwamen binnenvliegen.

Inmiddels is een aantal *atelierdelers* in de fase gekomen dat ze willen gaan verkopen. Daarom wordt er nu een lezing ontwikkeld over prijsvorming en marketing en al het andere dat bij het verkopen van eigen werk komt kijken. Er is bovendien regelmatig een *Kleimibo*, een vrijdagmiddagborrel voor kleiers, waarop intervisie van elkaars werk kan plaatsvinden en kennis kan worden gedeeld. Judith: 'Wij faciliteren deze uitwisseling en daarmee professionaliseer je ook je *atelierdelers*.'

Het aantal *atelierdelers* is gedurende het eerste jaar gegroeid; de meesten kiezen voor een halve of hele dag per week. Deze dagen liggen niet vast, maar kunnen flexibel gebruikt worden. Sinds kort zijn er ook al enkele *XL-ers*: *atelierdelers* met 24/7 toegang en eigen sleutel. Publiciteit vindt plaats via Instagram en Facebook, maar ook oud-cursisten van collega's, MK24, de Klei-academie en de Nederlandse Keramiekopleiding in Gouda stromen in. Judith: 'Allemaal mensen die wat méér willen, die zelfstandig willen werken.'

Na het eerste jaar is het tijd voor een evaluatie en verdere professionalisering. Want de drie vrouwen blijven met beide benen op de grond. Judith: 'Ons bedrijf heeft een professionele opzet en het is belangrijk gefocust te blijven.' Waar ze alle drie trots op zijn is de prettige werksfeer. 'En het gevoel van veiligheid als er kritiek wordt gegeven', zegt Monique. 'Open en toegankelijk, en opbouwend kritisch, dat zijn we.'

Yna van der Meulen

[Het Amsterdams Kleibedrijf](#)

Nieuwe Hemweg 8, 1013 BG Amsterdam,
06 11 28 42 06

Op 26 mei heeft er weer een rakuworkshop plaats en in de zomer zijn er zomerdraaiweken.

Judith Kayser – [Pyros Keramiek](#) | Monique McKenzie – Studio Mo | Petra Harzing – [Muddog Kleiwerk](#)

Kill My Darlings

Nieuwe beelden van Janneke Bruines. Haar werk is geliefd vanwege de mooie, levenslustige en krachtige vrouwenfiguren. De tentoongestelde werken kennen echter een duistere kant: de vrouwenfiguren zijn het slachtoffer van hun maakster.

De titel refereert aan de in de filmindustrie gebruikte term: *Kill your Darlings*, voor het niet kunnen gebruiken van geslaagde opnames. Met deze expositie van twaalf beelden wordt een turbulente periode afgesloten. Haar ouders, die in Zetten woonden, zijn beiden tijdens de afgelopen twee jaar overleden. De verwerking van alle emoties vond vorm in deze heftige beeldenreeks. De boosheid en het verdriet maakten het onontkomelijk dat Janneke haar geliefde beelden wilde vernietigen: een liggende vrouw wordt doorkliefd, een beeld is doorboord met spijkers, een vrouw wordt monddood gemaakt. De vrouwen zijn kwetsbaar in hun houding, maar ondanks de sinistere toevoegingen, zeer esthetisch. Het oordeel is aan de bezoeker: wint de schoonheid van het geweld?

Naast het werk van Janneke zijn foto's van Rein C. de Jong en textiel van Rijni van Vliet te zien.

5 t/m 26 mei

Galerie de Sleedoorn

Hendrik Piersonstraat 11b

6671 CK Zetten

Open: vrijdag t/m zondag 14 - 17

lees
meer

Drie tafelklokken. Voor: Plateelfabriek Rozenburg, Den Haag, 1897. Gemeentemuseum Den Haag. Midden: Wed. Brantjes & Co, Purmerend, circa 1900. Collectie Meentwijk. Achter: Plateelbakkerij Zuid-Holland, Gouda, circa 1900, Keramiekmuseum Princessehof

Made in Holland

Keramiekmuseum Princessehof in Leeuwarden presenteert een spraakmakende tentoonstelling over vier Nederlandse succesverhalen: Delfts blauw, Maastrichts aardewerk, art-nouveauseramik en Dutch Design. Geïnspireerd door buitenlandse technieken en stijlen wisten fabrikanten telkens weer tot nieuwe producten te komen en deze succesvol te maken. Imposante bloempiramides, kleurrijk boerenbont, populair Gouds plateel en het eigentijdse servies van Scholten & Baijings vertellen hoe Nederland een wereldspeler werd op het gebied van keramiek.

t/m 30 juni

Keramiekmuseum Princessehof

Grote Kerkstraat 11

8911 DZ Leeuwarden

Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Galerie De Witte Voet

In 1975 begon Annemie Boissevain haar galerie De Witte Voet. In de afgelopen decennia heeft de galerie een naam opgebouwd onder verzamelaars, liefhebbers en musea. Boissevain wordt gewaardeerd om haar standvastige beleid maar ook om haar durf om van de gebaande paden af te wijken. 'De galerie is ook de plek voor het experiment', zo zegt zij zelf. Recent sloot zij, na meer dan veertig jaar, de deuren van haar keramiekgalerie in Amsterdam.

Recent ontving Annemie Boissevain de Van Achterbergh Prijs. Deze prijs is ingesteld ter nagedachtenis aan de keramiekverzamelaar en -kenner J.W.N. van Achterbergh. Hij wordt tweejaarlijks toegekend aan een persoon of instelling die van bijzondere betekenis is voor de ontwikkeling van de hedendaagse keramische kunsten in Nederland. In het kader van deze prijs is deze tentoonstelling te zien. Zij toont de kwaliteit en de diversiteit van het werk dat in de afgelopen 42 jaar door De Witte Voet geëxposeerd is. Er is werk te zien van onder anderen Yasuhisa Kohyama, Irene Vonck, Piet Stockmans, Nick Renshaw, Maarten Heijkamp en Satoru Hoshino.

t/m 27 oktober
Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Design#4

Ontwerper Jelle Mastenbroek toont in zijn solotentoonstelling twee installaties. Na een druk op de knop produceert de zelfspelende piano annex porseleinkast fascinerende composities. Een tweede installatie, *Splendour Lender*, zet vraagtekens bij de ware functie van geld: een muntstuk is het instrument om de machine tot leven te laten komen. Hij vond zijn inspiratie in de oer-Nederlandse pronkkast. Hier werden vroeger de duurste bezittingen in geëtaleerd om de status van een familie aan te tonen. De muzikale machine wordt samen met de nieuwe installatie gepresenteerd in een huiskamersetting. De ogenschijnlijk typische huiskamericonen – een pronkkast, piano en porseleinkast – hebben een nieuwe functie gekregen, maar wekken door de traditionele setting toch nostalgie op.

Mastenbroek studeerde aan de Design Academie Eindhoven. Hij zet met zijn ontwerpen aan tot heroverweging van traditionele functies en zoekt naar nieuwe betekenissen. In 2016 won Mastenbroek de Milano Design Award 2016 – Best Technology.

t/m 27 oktober
Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Tilmann Meyer-Faje

De Duitse Tilmann Meyer-Faje (1971) presenteert in deze editie van de EKWG-serie zijn *Volle kracht vooruit*. De containerschepen en een porseleinen zeppelin stralen iets groots uit. Tegelijkertijd ogen ze roestig, imperfect en rijp voor de sloop.

Van een containerschip en een autotransportschip tot een bananenboot en een cruiseschip: de grote schepen zijn de drijvende kracht achter internationale handel. Maar ook zijn ze roestig en imperfect, aangetast door het veelvuldige gebruik en de natuur. De afgedankte mondiale handelsvloot eindigt vaak op de sloopwerven aan de kust van India. Daarin zag Tilmann Meyer-Faje een haast apocalyptisch schouwspel, dit diende als inspiratie voor zijn keramische wrakken. Meyer-Faje laat met deze tentoonstelling zijn fascinatie voor falende industriële processen zien. De kunstenaar presenteert ook nieuw werk: een zeppelin van porselein, gemaakt tijdens een werkperiode in Arita, Japan.

t/m 27 oktober
Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 11
8911 DZ Leeuwarden
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Future Memories

In deze tentoonstelling refereert Paolo Polloniatto aan een tweehonderd jaar oude keramische traditie. Reinhilde Van Grieken baseert haar werk op misbruik in de kerk. Zij scheppen op hun eigen manier toekomstige herinneringen.

t/m 18 mei
Valcke Art Gallery
Bernard Spelaan 14
9000 Gent, België
Open: vrijdag t/m zaterdag 14 - 18

lees
meer

Mosa Design

Centre Céramique presenteert Mosa-serviezen waarbij functionaliteit en vormgeving perfect in balans zijn. Buiten deze balans ligt de nadruk vooral op het design.

Centraal staan de ontwerpen van het Mosa Designteam met iconische ontwerpers zoals Edmond Bellefroid en Pieter Stockmans. Met een nadruk op de vormen en het elegante materiaal bekijkt de tentoonstelling deze ontwerpen vanuit een nieuw perspectief. Is dit echt alleen maar serviesgoed of kunnen we ook spreken van kunst?

Deze expositie vormt ook het sluitstuk van een samenwerking met Vormstof. Jo Schoenmakers en Marjo de Vries maakten van *De Vogel* (een iconisch designobject van vormgever Bellefroid) een nieuwe mal aan de hand van een 3D print. Deelnemers aan Designday 2018 gingen ermee aan de slag en de resultaten worden gepresenteerd in de tentoonstelling *Bellefroid 2.0*.

t/m 1 september

**Centre Céramique, Locatie Sphinx Vitrine
Avenue Céramique 50
6221 KV Maastricht**

Open: dinsdag 9 - 21, woensdag t/m vrijdag 9 - 18, zaterdag en zondag 13 - 17

lees
meer

Tweemaal subtiel porselein

Twee Belgische keramisten, die beiden met porselein werken, laten zien hoe het gebruik van dezelfde grondstof tot heel verschillende resultaten kan leiden.

Margot Thyssen (1964) is van oorsprong grafisch ontwerper en heeft zich later ontwikkeld tot keramiste. Guy Van Leemput (1967) is opgeleid tot wiskundige, keramist en beeldend kunstenaar. Samen bieden ze een breed scala aan kennis, vaardigheden en talenten.

Margot is al jaren bezig met porselein en heeft een heel eigen benadering. Ze giet in meerdere lagen, tot wel zeven toe. Een gekleurde tussenlaag schijnt door en vormt een dunne lijn tussen de witte lagen. Guy maakt flinterdunne kommen. Ze zijn minutieus geboetseerd op een opgeblazen ballon, stukje voor stukje. Afgelopen jaar is de wiskunde teruggekeerd in zijn werk. De nieuwste geometrische kommen kunt u bij Galerie del Campo zien.

t/m 9 juni

**Galerie del Campo
Drijberseweg 12
9418 PW Wijster**

Open: zaterdag en zondag 13 - 17

lees
meer

Kleipers

Op een bedje van Klei

Keramiekcentrum Tiendschuur toont de verzameling aspergeschalen van topkok Herman van Ham (1931-2012). Hij was een gepassioneerde topkok bij onder meer Hostellerie De Hamert in Wellerlooi. Als ware aanbieder van de koningin van de groente wierp hij zich op als ambassadeur van de asperge. Hij promootte de groente wereldwijd en schreef diverse kookboeken over de asperge.

Een gerecht was volgens hem pas compleet als het mooi geserveerd werd. Het opmaken gebeurde dan ook op prachtige keramische schalen en een stijlvol gedekte tafel. Het verzamelen van deze schalen werd na zijn pensioen een nieuwe passie, waarvoor hij samen met zijn vrouw stad en land afreisde.

Hij heeft een gevarieerde collectie aspergeschalen bij elkaar gebracht. Hij kon zich geen leven zonder asperges voorstellen en is er na zijn pensioen dan ook dagelijks mee bezig gebleven. Naast het verzorgen van promoties en demonstraties ging hij samen met zijn vrouw aspergeschalen verzamelen uit grootmoeders tijd. De meeste zijn gemaakt tussen 1920 en 1950.

t/m 30 juni

Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen
Kasteellaan 8

5932 AG Tegelen

Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

VET! gedrukt

Drukkunst op keramiek. Met een penseel of ringeloor kun je keramiek versieren. Maar behalve schilderen en tekenen kun je de klei ook bedrukken. Er bestaan talloze druktechnieken voor: van stempels en rolstempels, tot monotypes en zeefdrukken.

De internationale selectie van gerenommeerde kunstenaars is niet bang om met de vaak complexe of omslachtige technieken te werken. Zij versieren hun werk met allerlei omwegen en hindernissen. Hun indrukwekkende kunstwerken bewijzen dat het absoluut de moeite waard is om zo'n omweg te maken.

t/m 22 september

Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen
Kasteellaan 8

5932 AG Tegelen

Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

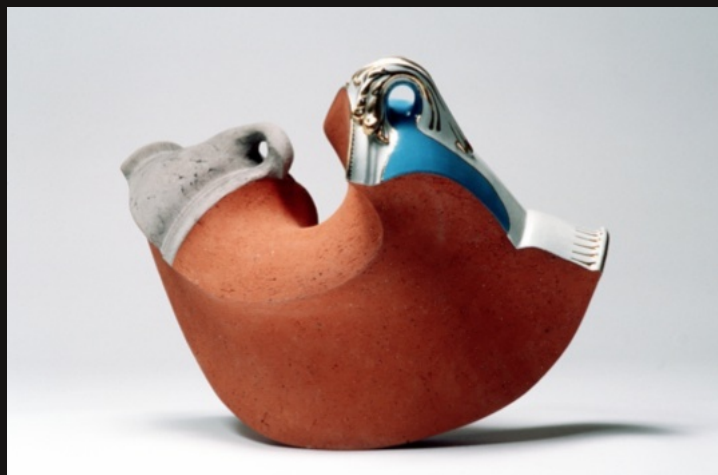
Foto: Yna van der Meulen

Dale Chihuly

Weer eens wat anders dan alleen keramiek: inspirerend glas. Sensationele glascreaties van de wereldberoemde Amerikaanse kunstenaar Dale Chihuly zijn te zien in het Groninger Museum. De expositie bestaat uit 16 installaties en biedt een uitgebreid overzicht van zijn oeuvre. De tentoonstelling is speciaal voor het museum samengesteld, in samenwerking met de in Seattle gevestigde Chihuly Studio, en is de grootste museale expositie van de kunstenaar in Europa van de laatste 20 jaar.

t/m 5 mei
Groninger Museum
Museumeland 1
9711 ME Groningen
Open: dinsdag t/m zondag 10 - 17

lees
meer

De belofte

Keramist Hilbert Boxem maakte in de jaren zestig en zeventig furore. Zijn werk bevindt zich in de collecties van belangrijke Nederlandse musea. Ondanks het succes besloot hij in de jaren zeventig te stoppen met zijn werk en ging hij lesgeven aan kunstacademie Minerva en lerarenopleiding Ubbo Emmius. Toen hij hier in 1995 mee stopte, pakte hij zijn werk als beeldend kunstenaar weer op.

In de vijf jaar voor zijn overlijden maakte hij werk waarin hij aantoonde dat hij eerder niet veel had geproduceerd, maar wel als een spons had opgezogen wat er in die jaren voorbij was gekomen aan technieken en onderzoeken.

Deze expositie is tot stand gekomen in samenwerking met Gertjan van der Stelt, een oud-leerling van Hilbert Boxem. Deze had op zijn ziekbed aan Gertjan gevraagd of hij er voor wilde zorgen dat na zijn overlijden het werk op goede plekken te zien zou zijn. De tweede betekenis van de titel zit in de deelname van de vijf mede-exposanten in deze tentoonstelling: Peter Hiemstra, Liesbeth Kamp, Gertjan van der Stelt, Mirjam Veldhuis en Bien Velds. Tijdens hun studieperiode waren zij *De Belofte*. Een belofte die met deze expositie wordt ingelost.

t/m 4 mei
Hazart
Pimpelmees 3, Soest
Open: woensdag t/m vrijdag 10 - 17
zaterdag 10 - 16

lees
meer

Johannes Markolies

Johannes werkt iedere dag thuis, in zijn kleine studio, in Dresden (DE). Hij werkt net zo lang tot de hele ruimte vol staat en hij zich nauwelijks meer kan bewegen. Als de dag van het bakken is aangebroken, laadt hij zijn wagen helemaal vol en rijdt naar de oven. Een tocht van twee uur. Na het bakken, is hij klaar voor tentoonstellingen en markten. Maar eerst moet hij alles weer in zijn studio krijgen...

Johannes is altijd op zoek naar duidelijke en tijdloze vormen. Hij vindt het een geweldig compliment als mensen hem vertellen dat ze al 20 jaar elke ochtend starten met een beker van zijn hand.

t/m 18 mei

Galerie Theemaas

Karel Doormanstraat 469

3012 GH Rotterdam

Open: dinsdag t/m zaterdag 9 - 17.30

zondag 12 - 17

lees
meer

Her Comis

Standing stones raken Her Comis al sinds zijn eerste bezoek aan Orkney en Shetland in de jaren zeventig. Tijdens werkperiodes in Taiwan en Zuid-Korea zag hij stenen in tuinen en vooral in klein formaat in huizen. Deze laatste, zogenaamde *scolar stones*, worden gezien als een microkosmos van het universum. Objecten op weg door de tijd. Veranderen, verdwijnen en verschijnen weer, bestaan tussen toeval en intentie. Naast een serie *stenen* toont Her Comis ook kommen uit een celadon- en een anagamastook.

19 mei t/m 29 juni

Galerie Theemaas

Karel Doormanstraat 469

3012 GH Rotterdam

Open: dinsdag t/m zaterdag 9 - 17.30

zondag 12 - 17

lees
meer

Bols de France

Een duidelijke en universele uiting van de keramiekcultuur is de pot. Een onderwerp dat verteruggaat in oude culturen en waarbij de gebruiks- en sierfunctie in elkaar overlopen. In een pot is de signatuur en culturele identiteit van de maker zichtbaar. De grootte, de huid, het al dan niet gebruik maken van kleur of glazuur: de pot vertelt het verhaal van zijn afkomst. De handen van de maker zijn soms nog direct te ervaren als een onuitwisbare en wellicht onbedoelde signatuur.

De kommen, of *bols*, van de Franse kunstenaars Anne-Soline Barbaux en Sylvie Enjalbert zijn hedendaagse dragers van de keramiekcultuur. De bescheiden middelen die beiden gebruiken om hun signatuur achter te laten op hun werk, laten een directe connectie met het verleden zien. De schijnbare eenvoud van deze potten ontroert en levert een puur beeld: de pot in gevarieerde verschijningsvormen.

18 mei t/m 29 juni

**Galerie Terra Delft, Nieuwstraat 7
2611 HK Delft**

**Open: woensdag t/m vrijdag 11 - 18
zaterdag 11 - 17**

1e zondag v/d mnd 13 - 17

lees
meer

Kommen met karakter

Keramiek door Ann Van Hoey (BE) en Rachel Wood (GB).

Beide kunstenaars werken met keramische potvormen, waarbij hun werk heel verschillend is wat betreft effect en uitwerking. Terwijl Ann Van Hoey de ultieme perfectie benadert in eenvoud, werkt Rachel Wood met een natuurlijke en grillige decoratie.

Beiden beheersen de keramische technieken feilloos en dit leidt tot bewonderenswaardige resultaten. Bij het werk van Van Hoey is het opvallend dat de zachte klei op een perfecte manier is geknipt en gebogen. De beheersing van het materiaal is evident in haar kommen. Bij Wood lijken de aangebrachte effecten ontstaan door natuurlijke processen tijdens het opbouwen en stoken, maar ook in haar werk is elke stap doordacht en berekenend uitgevoerd. De gecombineerde opstelling bij Galerie Terra Delft laat zien, dat de tegenstellingen tussen beide toegepaste technieken elkaar versterken. Het werk heeft een klik, een connectie waardoor de tegenstellingen de waarneming intenser maken. Maar dat is natuurlijk ook debet aan de kwaliteit die hier gemanifesteerd wordt!

t/m 11 mei

**Galerie Terra Delft, Nieuwstraat 7
2611 HK Delft**

**Open: woensdag t/m vrijdag 11 - 18
zaterdag 11 - 17**

1e zondag v/d mnd 13 - 17

lees
meer

Kleipers

Gijs Assmann, *Cult Brotherhood*, 2018 (foto: Friso Keuris)

Uit de klei

Het Europees Keramisch Werkcentrum (EKWC), waar gerenommeerde kunstenaars en aanstormende talenten naar hartenlust kunnen experimenteren met klei, bestaat vijftig jaar. Ter ere hiervan heeft het Gemeentemuseum Den Haag installaties geselecteerd van zes uiteenlopende Nederlandse kunstenaars. Op verrassende wijze combineren zij keramiek met andere materialen of experimenteren zij met techniek. Elke installatie is als een persoonlijk universum met eigen wetten en spelregels op het snijvlak van kunst en ambacht.

Dick Verdult, Helen Frik, Gijs Assmann, Jennifer Tee, Maartje Korstanje, Koen Taselaar en Thijs Jaeger gingen ieder vanuit hun eigen autonome praktijk het avontuur aan met keramiek. Het Gemeentemuseum toont van elk van deze kunstenaars een eigen 'wereld', een installatie die getuigt van een veelzijdigheid in het toepassen of integreren van keramiek. In sommige gevallen worden de keramische werken aangevuld met ander werk, waaronder tekeningen. Het maakplezier en experiment staan centraal in de tentoonstelling. De kunstenaarsselectie betreft niet alleen beeldende variëteit, maar brengt ook verschillende generaties samen.

t/m 18 augustus

Gemeentemuseum Den Haag

Stadhouderslaan 41

2517 HV Den Haag

Open: dinsdag t/m zondag 10 - 17

lees
meer

Zomerexpositie

Zoals elk jaar laat Beelden in Gees weer een mooie selectie werk zien van interessante keramisten. Deze keer zijn het Elena Arosio (IT), Arjen Bakermans (NL), Tineke Van Daele (BE), Jan Jacob (BE), Giuseppe Lamers (NL), Jean-Paul Landreau (FR), Bernadette Lefevere (BE), Martin Mindermann (DE), Toon Thijs (NL) en Gerdi Zwaan (NL).

27 april t/m 29 september

Beelden in Gees

Schaapveensweg 16

7863 TE Gees

Open: vrijdag t/m zondag 12 - 17

lees
meer

Porselein

Loes & Reinier International Ceramics laat nog de komende maand actueel porseleinwerk zien. Kunstenaars uit Nederland, Frankrijk, Duitsland en Tsjechië tonen heel diverse objecten. Een aantal van hen werd al eerder in *de kleine K* met een artikel geëerd: Stéphanie Bertholon, Beatrijs van Rheeden, Yuk Kan Yeung en Kiho Kang. Zeer de moeite waard is ook het werk van de andere kunstenaars: Nela Havlíčková en Susanne Lukács-Ringel.

t/m 25 mei

Loes & Reinier International Ceramics
Korte Assenstraat 15
7411 JP Deventer
Open: donderdag t/m vrijdag 11 - 18
zaterdag 11 - 17

lees
meer

Insecten

Met dit onderwerp speelt het Keramion in op het huidige discours over het verlies aan biodiversiteit en het belang van bijen, vlinders, kevers en andere insecten.

De getoonde voorwerpen komen uit allerlei culturen en tijden: van een 18e-eeuwse, ceremoniële kom van Meissener porselein, die toebehoorde aan de keurvorst en aartsbisschop van Keulen, Clemens August, tot moderne plastic insecten. Van belang zijn ook het virtuoze stilleven van het Italiaanse kunstenaarsduo Bertozzi en Casoni en de fantastische, iriserende kever van Carolein Smit. Er zijn producten van Andy Warhol, Paloma Picasso en Versace.

En omdat in keramiek, zoals in werkelijkheid, insecten niet zonder planten kunnen, zullen de keramische bloemvoorstellingen van Maria ten Kortenaar de presentatie afronden.

t/m 11 augustus

Keramion
Bonnstraße 12
50226 Frechen, Duitsland
Open: dinsdag t/m vrijdag 10 - 17
zaterdag 14 - 17, zondag 10 - 17

lees
meer

Sophie Van Saltbommel

Keramis, 1 Place des Fours-Bouteilles
7100 La Louvière (BE)
t/m 29 september

Glorious Delft Blue

Royal Delft, Rotterdamseweg 196
2628 AR Delft
t/m 30 juni

O.a. Nadjezda van Ittersum

Singer, Laren, Oude Drift 1, 1251 BS Laren
t/m 18 mei

O.a. Marijke Gémessy

Pulchri Studio, Lange Voorhout 15
2514 EA Den Haag
3 t/m 26 mei

O.a. Tiny Laarakker

Galerie Forma Aktua, Nieuwstad 10
9711 JP Groningen
t/m 12 mei

Pronkjewails

Groninger Museum, Museumeland 1
9711 ME Groningen
t/m 22 maart 2020

Vier leerkrachten

CC Maasmechelen, Koninginnelaan 42
3630 Maasmechelen (BE)
10 t/m 25 mei

Overzichtsexpositie Keramik Kring Limburg

Erfgoedcentrum De Domijnen Sittard
t/m 30 juni

Leen Cools

Halleweg 20, 1701 Itterbeek (BE)
31 mei t/m 2 juni

O.a. Nicholas Dings

Martinikerk, Breeddeplaats, Franeker
1 mei t/m 29 augustus

The Ghosts of Sunday Morning

In deze tentoonstelling brengt Design Museum Den Bosch een ode aan de vakmensen van het Europees Keramisch Werkcentrum. Het is al vijftig jaar de plek waar kennis, kunst, design en verbeelding in keramiek elkaar ontmoeten.

Een dertigtal van de meest toonaangevende werken uit de geschiedenis van het EKWC wordt opnieuw geïnterpreteerd en uitgevoerd in witte klei, waardoor een wondermooi en spookachtig beeld ontstaat waarin heden en verleden in elkaar overlopen.

t/m 19 mei

Design Museum Den Bosch

De Mortel 4

5211 HV Den Bosch

Open: dinsdag t/m zondag 11 – 17

lees
meer

Kleipers

Keramiemarkt Dwingeloo

Brink, Dwingeloo
30 mei, 10 - 17

Keramiemarkt Gouda

Markt, Gouda
30 en 31 mei, 10 - 17

O.a. Anne Wenzel

De Naakte Waarheid - Rijksmuseum Twenthe
Lasondersingel 129-131, 7514 BP Enschede
t/m 16 juni

Biscuits van Theo Colenbrander

Museum Gouda, Achter de Kerk 14
2801 JX Gouda
t/m 26 mei

Geert Lap, Specific Objects

Design Museum Den Bosch
1 juni t/m 18 augustus

Speciaal arrangement via Cor Unum: 073-3030058

O.a. Barbara Bläsing

Galerie de Ploegh, Coninckstraat 58
3811 WK Amersfoort
t/m 5 mei

Mesdag & Colenbrander

Museum De Mesdag Collectie, Laan van
Meerdervoort 7-F, 2517 AB Den Haag
t/m 23 juni

Theepottenmuseum

St. Cornelisplein 2, 6005 PD Swartbroek
doorlopend, zie website

Ik wou dat ik twee hondjes was

Veenkoloniaal Museum, Museumplein 5
9641 AD Veendam
t/m 26 mei

O.a. Kitty Korver

Museum de Kantfabriek, Americaanseweg 8
5961 GP Horst
t/m 5 mei

Anton Reijnders

Galerie Fracas, Rue des Chartreux 82
1000 Brussel (BE)
t/m 18 mei

Coby Brinkers

Pulchri Studio, Lange Voorhout 15
2514 EA Den Haag
t/m 14 mei

Keramiekroute

van St. Agathaplein en eindigt bij Royal Delft
Delft
doorlopend

Dick de Lange - Amphoras

Keramikos, Nieuweweg 153, 2031 CC Haarlem
t/m 15 mei

Sculptour 2019 - STILLED

Beukenhof-Phoenix Galleries, Ronde van
Vlaanderenstraat 9-11, 9690 Kluisbergen (BE)
2 mei t/m 22 september

O.a. Gerard Molenaar

Zweeler kerk, De Wheem 10, Zweeloo
t/m 19 mei

Bestel nu deel 2 van de grote K
Klik hier voor de webshop op dekleineK.nl

Klik hier voor nog meer informatie
over tentoonstellingen, markten,
symposia en dergelijke

Aankondiging melden voor KleiPers?

Stuur tekst, hoge resolutie afbeelding van een
keramisch werk, plaats- en periodegegevens
naar [de kleine K](mailto:dekleineK)

*Stuur informatie op tijd! We krijgen veel aankon-
digingen te laat om te publiceren.
Zorg ervoor dat de informatie uiterlijk de 15e van
de voorafgaande maand bij ons is.*

De inspiratie website: de blik op de wereld van de keramiek

en... actueel nieuws op de
Facebookpagina

Nog meer publicaties over inspiratie en knowhow

Colofon

De kleine K

Dit onafhankelijke digitale keramiekmagazine biedt inspiratie en knowhow over keramiek. Voor amateurs en professionals. Onafhankelijk, met informatie waar u wat mee kunt.

Uitgever

Stichting k+K
deKleineK.nl

Publicatie

De kleine K verschijnt in principe op de laatste vrijdag van elke maand. Het aantal pagina's is variabel. Niet meer dan een derde van het aantal pagina's is gewijd aan advertenties.

Abonnementen

kunnen alleen online afgesloten worden. Aanmelden kan [hier](#). Wijzigen en opzeggen kan via de link in de mail, die bij aanmelding werd toegestuurd; u vindt de link ook in de mail die elke maand het verschijnen van een nieuw nummer aankondigt. Abonnementen lopen van het eerste nummer na aanmelding tot en met het laatste nummer voor opzegging. Een aantal oudere nummers kan gratis van de website gedownload worden.

Prijs

Dit magazine is gratis. Advertenties en donaties houden het zo.

Adverteren

De tarieven zijn aantrekkelijk. Op de [tarievenkaart](#) vindt u ook informatie over aanleverspecificaties, kortingen en dergelijke. Verdere informatie kunt u [aanvragen](#). Door te adverteren sponsort u *de kleine K* en werkt u mee aan continuïteit.

Geïnspireerd?

Investeer in verrijking van de keramiekwereld en houd *de kleine K* gratis. Dat kan door [vriend](#) te worden, te doneren of te adverteren. Elke donatie is welkom. Maak een bedrag over naar IBAN NL68INGB0007343733 t.n.v. Stichting k+K.

Inhoud

Samenstelling en grafische vormgeving, teksten (tenzij anders aangegeven): Mels Boom. Foto-verantwoording: als door kunstenaars geleverd. Aan deze uitgave droegen bij: Maaïke Buisman, Elvira Groenewoud, Sander Hendriks, Maria ten Kortenaar, Yna van der Meulen, Sacha Odenhoven, Netty van Osch, Sarah Pschorn en Chrystl Rijkeboer.

Kopij

Werk mee aan een volgende uitgave! Kopij kan alleen in digitale vorm ingeleverd worden. Beeldmateriaal moet van voldoende resolutie zijn (minstens 1500 x 2500 pixels, niet gecomprimeerd) en vrij van rechten. De inzender van tekst en beeldmateriaal vrijwaart de uitgever voor aanspraken van derden. Teksten en afbeeldingen kunnen bewerkt worden.

Het maken van keramiek is niet altijd zonder risico's; goede voorbereiding en kennis terzake zijn noodzakelijk. De informatie in deze uitgave is met zorg samengesteld, maar de samenstellers kunnen niet aansprakelijk gesteld worden voor de juistheid ervan.

© Alle rechten voorbehouden. Teksten en afbeeldingen in deze uitgave zijn beschermd tegen kopiëren. Het opheffen van deze bescherming is niet toegestaan. Kopiëren en printen voor eigen gebruik mogen wel.

[inspiratie website](#) | [contact](#) | [gratis abonnement](#)

[Download](#) verschenen nummers.

Bezoek de [Facebookpagina](#) met actueel nieuws of het [forum](#) voor vragen en opmerkingen.

